

**CYNGOR SIR
YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL**

GŴYS A RHAGLEN

SUMMONS AND AGENDA

ar gyfer

for a

**CYFARFOD ARBENNIG
RHITHWIR O GYNGOR
SIR YNYS MÔN**

**EXTRAORDINARY
VIRTUAL MEETING OF THE
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL**

ar

on

**DYDD MAWRTH
26 HYDREF 2021
am 10.30 o'r gloch**

**TUESDAY
26 OCTOBER 2021
at 10.30 am**

Nodwch os gwelwch yn dda fod cyfarfodydd y Pwyllgor yn cael eu ffrydio ar gyfer eu darlledu'n fyw a'u darlledu ar wefan y Cyngor. Mae'r Awdudrod yn Rheolydd Data dan y Ddeddf Diogelu Data a bydd data a gesglir yn ystod y ffrydio byw hwn yn cael ei gadw'n unol â pholisi cytunedig yr Awdurdod.

R H A G L E N

1. DATGANIAD O DDIDDORDEB

I dderbyn datganiad o ddiddordeb gan unrhyw Aelod neu Swyddog mewn perthynas ag unrhyw eitem o fusnes.

2. COFNODION

Cyflwyno i'w cadarnhau, gofnodion drafft o'r cyfarfodydd Cyngor Sir a gynhaliwyd ar 7 Medi 2021.

3. I DDERBYN UNRHYW GYHOEDDIADAU GAN Y CADEIRYDD, ARWEINYDD Y CYNGOR NEU'R PRIF WEITHREDWR

4. ADRODDIAD PERFFORMIAD BLYNYDDOL

Cyflwyno adroddiad gan y Pennaeth Proffesiwn, AD a Thrawsnewid, fel y cyflwynwyd i'r Pwyllgor Gwaith ar 25 Hydref 2021.

5. PROTOCOL CYFARFODYDD AML-LEOLIAD (HYBRID)

Cyflwyno adroddiad gan y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor)/Swyddog Monitro.

6. ADOLYGIAD O ETHOLAETHAU SENEDDOL

Cyflwyno adroddiad gan y Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd, fel y cyflwynwyd i'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd ar 19 Hydref 2021.

CYNGOR SIR YNYS MÔN

Cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd 7 Medi 2021

- YN BRESENNOL:** Cynghorydd Glyn Haynes (Cadeirydd)
Cynghorydd Dafydd Roberts (Is-gadeirydd)
- Cynghorwyr R Dew, Jeff Evans, John Griffith, K P Hughes,
T Ll Hughes MBE, Vaughan Hughes, Llinos Medi Huws,
A M Jones, Carwyn Jones, G O Jones, R Ll Jones, R Meirion
Jones, Alun W Mummery, Bryan Owen, Bob Parry OBE FRAgS,
Gary Pritchard, Dylan Rees, Alun Roberts, J Arwel Roberts,
Margaret Murley Roberts, P S Rogers, Dafydd Rhys Thomas,
Ieuan Williams, Robin Williams,
- WRTH LAW:** Prif Weithredwr,
Dirprwy Brif Weithredwr,
Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151,
Cyfarwyddwr Addysg, Sgiliau a Phobl Ifanc
Pennaeth Gwasanaethau Tai
Pennaeth Rheoleiddio a Datblygiad Economaidd,
Pennaeth Prifffyrdd, Gwastraff ac Eiddo,
Pennaeth Gwasanaethau Oedolion,
Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd,
Rheolwr Gwasanaethau Cyfreithiol
Rheolwr Sgriwtini,
Swyddog Pwyllgor (MEH).
- HEFYD YN
BRESENNOL:** Dim
- YMDDIHEURIADAU:** Cynghorwyr Richard Griffiths, Eric W Jones, R O Jones.

1. COFNODION

Cadarnhawyd cofnodion y cyfarfodydd canlynol fel cofnod cywir:-

- 18 Mai, 2021 (10.00 a.m.)
- 18 Mai, 2021 (Cyfarfod Blynyddol) (2.00 p.m.)
- 29 Gorffennaf, 2021 (Arbennig)

2. DATGANIADAU O DDIDDORDEB

Dim.

3. I DDERBYN UNRHYW GYHOEDDIADAU GAN Y CADEIRYDD, ARWEINYDD Y CYNGOR NEU'R PRIF WEITHREDWR

Cafwyd y cyhoeddiadau canlynol gan y Cadeirydd:-

- Roedd y Cadeirydd yn dymuno diolch i staff y Cyngor am eu gwaith caled parhaus er mwyn cynnal gwasanaethau'r Cyngor yn ystod y cyfnod heriol ers y pandemig.
- Nododd y Cadeirydd fod yr ysgolion bellach wedi ail agor yn dilyn gwyliau'r Haf. Mynegodd ei ddymuniadau gorau i'r holl ddisgyblion ynghyd â'r disgyblion hynny sydd wedi symud ymlaen i addysg bellach ac i fyd gwaith.

* * * *

Cydymdeimlwyd â'r Cynghorydd Jeff Evans a'i deulu wedi iddo golli ei chwaer yn ddiweddar.

Cydymdeimlwyd ag unrhyw Aelod arall o'r Cyngor neu unrhyw Aelod o Staff a oedd wedi dioddef profedigaeth.

4. CYFLWYNO DEISEBAU

Dim wedi eu derbyn.

5. ADRODDIAD BLYNYDDOL Y PWYLLGOR ARCHWILIO A LLYWODRAETHU 2020-21 – ADRODDIAD Y CADEIRYDD

Cyflwynwyd Adroddiad Blynyddol y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu ar gyfer 2020/21 gan y Cynghorydd Peter Rogers, Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu.

Diolchodd Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu i'r Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151 a'i staff am y gwaith a gyflawnwyd yn ystod y pandemig.

PENDERFYNWYD cymeradwyo Adroddiad Blynyddol y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu ar gyfer 2020/21.

6. ADRODDIAD BLYNYDDOL Y CYFARWYDDWR AR EFFEITHIOLRWYDD Y GWASANAETHAU CYMDEITHASOL 2020/21

Cafodd adroddiad y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol, fel y'i cyflwynwyd i'r Pwyllgor Gwaith ar 12 Gorffennaf, 2021 ei gyflwyno i'r Cyngor ar gyfer ei dderbyn.

Roedd Arweinydd y Cyngor, yn absenoldeb y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol, yn dymuno diolch i'r Cyfarwyddwr a staff yr Adran Gwasanaethau Cymdeithasol am eu gwaith a nododd ei bod yn amlwg o'r adroddiad bod

amrywiaeth o wasanaethau wedi parhau yn ystod y pandemig ynghyd â gwaith partneriaeth ag asiantaethau allanol.

Nododd y Cynghorydd G O Jones, fel Aelod o'r Panel Sgriwtini Gwella Gwasanaethau Cymdeithasol, ei fod yntau hefyd yn dymuno diolch i'r Adran Gwasanaethau Cymdeithasol am eu gwaith parhaus.

PENDERFYNWYD cadarnhau adroddiad Blynyddol y Cyfarwyddwr ar Effeithiolrwydd y gwasanaethau Cymdeithasol 2020/21.

7. NEWIDIADAU I'R CYFANSODDIAD: DIRPRWYO PWERAU - DATBLYGIADAU O ARWYDDOCÂD CENEDLAETHOL A BUDDION CYMUNEDOL ANSTATUDOL

Cyflwynwyd adroddiad y Pennaeth Rheoleiddio a Datblygiad Economaidd, fel y'i cyflwynwyd i'r Pwyllgor Gwaith ar 12 Gorffennaf, 2021 i'r Cyngor ar gyfer ei dderbyn.

PENDERFYNWYD:-

- Dirprwyo pwerau i'r Pennaeth Rheoleiddio a Datblygu Economaidd mewn perthynas â chyflawni holl swyddogaethau statudol y Cyngor yn gysylltiedig ag unrhyw ddatblygiad a ystyrir yn Ddatblygiad o Arwyddocâd Cenedlaethol (DNS) yn ôl y diffiniad yn Neddf Cynllunio (Cymru) 2015, sy'n diwygio Deddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 ("y Ddeddf"), a Rheoliadau Datblygiadau o Arwyddocâd Cenedlaethol (Cymru) 2016 (fel y'i diwygiwyd) a Rheoliadau dilynol fel Awdurdod Lleol, Awdurdod Cynllunio Lleol ac Awdurdod Priffyrdd Lleol.
- Dirprwyo pwerau i'r Pennaeth Rheoleiddio a Datblygu Economaidd mewn perthynas â chyflawni holl swyddogaethau statudol y Cyngor yn gysylltiedig ag unrhyw ddatblygiadau sydd angen Gorchymyn Datblygu Arbennig (e.e. Rheoli Ffiniau) o dan Adran 59(3) yn Neddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990.
- Bod y Pwyllgor Gwaith yn dirprwyo ei awdurdod dros negodi'r holl fuddion cymunedol anstatudol a phob penderfyniad sy'n berthnasol i drafodaethau o'r fath, yn gysylltiedig â, neu'n deillio o ddatblygiad a ystyrir yn Ddatblygiad o Arwyddocâd Cenedlaethol (DNS), i'r Dirprwy Brif Weithredwr mewn ymgynghoriad â'r Prif Weithredwr ac Arweinydd y Cyngor.
- Diweddarau adran 3.5.3. yn y Cyfansoddiad i adlewyrchu'r dirprwyaethau uchod.

8. DATGANIAD AMRYWIAETH

Cyflwynwyd Adroddiad y Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd, fel y'i cyflwynwyd i'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd ar 29 Gorffennaf, 2021 ar gyfer ei dderbyn.

PENDERFYNWYD:

- **Mabwysiadu'r datganiad amrywiaeth fel y nodwyd yn yr adroddiad;**
- **Dirprwyo hawl i'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd gytuno cynllun gweithredu i gefnogi'r datganiad**

Daeth y cyfarfod i ben am 3.20 pm

**CYNGHORYDD GLYN HAYNES
CADEIRYDD**

Cyngor Sir Ynys Môn	
Adroddiad i:	Pwyllgor Gwaith / Cyngor Sir Ynys Môn
Dyddiad:	25 Hydref 2021 / 26 Hydref 2021
Pwnc / Testun:	Adroddiad Perfformiad Blynyddol 2020/21
Deilydd(ion) Portffolio:	Y Cynghorydd Dafydd Rhys Thomas
Pennaeth Gwasanaeth / Cyfarwyddwr:	Carys Edwards
Awdur yr Adroddiad:	Gethin Morgan
Tel:	01248 752111
E-bost:	Gethinmorgan@Ynysmon.Gov.Uk
Aelodau Lleol:	Amherthnasol

A – Argymhelliad / Argymhellion a rheswm / rhesymau

- 1.1** Mae'n ofynnol i'r cyngor lunio a chyhoeddi ei Adroddiad Perfformiad Blynyddol erbyn 31 Hydref bob blwyddyn - dogfen statudol sydd yn dadansoddi perfformiad dros y flwyddyn ariannol flaenorol yn erbyn y gwelliannau a'r blaenoriaethau amlinellwyd gan y Cyngor yn ei Amcanion llesiant sydd yn rhan o Gynllun y Cyngor.
- 1.2** Mae'r papur hwn yn amlinellu ein Hadroddiad Perfformiad sy'n edrych yn ôl dros berfformiad y Cyngor ar gyfer 2020/21.
- 1.3** Mae'r Adroddiad yn edrych ar gynnydd y cyngor yn erbyn ein Dogfen Cyflawni Flynyddol ar gyfer 2020-22 fel amlinellwyd drwy ein 3 amcan llesiant penodol -
- Sicrhau bod pobl Ynys Môn yn gallu ffynnu a chyflawni eu potensial tymor hir
 - Cefnogi oedolion a theuluoedd bregus a'u cadw'n ddiogel, yn iach ac mor annibynnol â phosibl
 - Gweithio gyda'n cymunedau er mwyn sicrhau eu bod yn gallu ymdopi'n effeithiol â newid a datblygiadau wrth warchod ein hamgylchedd naturiol
- 1.4** Mae'r adroddiad yn edrych ar yr allbynnau a'r canlyniadau yn erbyn yr hyn y dywedasom y byddem yn ei gyflawni o dan yr amcanion uchod mewn blwyddyn hynod o heriol lle bu'n rhaid i'r Cyngor newid ac addasu

ei wasanaethau i ddelio â'r disgwyliadau rheoliadol esblygol sy'n gysylltiedig â lliniaru'r effeithiau o'r pandemig ledled y byd.

1.5 Rhan allweddol o'r Adroddiad Perfformiad yw'r asesiad o berfformiad y Cyngor yn erbyn ei ddangosyddion perfformiad allweddol, sydd wedi cael eu heffeithio oherwydd Cofid wrth gymharu perfformiad blwyddyn ar flwyddyn.

1.6 Mae'r adroddiad yn tynnu sylw at ein cyflawniadau a'r meysydd lle mae angen gwella ymhellach

1.7 Gofynir i'r Cyngor felly :

- **cytuno ar Adroddiad Perfformiad 2020/21 fel adlewyrchiad o waith yr Awdurdod a dylid ei gyhoeddi erbyn y dyddiad statudol ar ddiwedd mis Hydref.**

B – Pa opsiynau eraill bu i chi ystyried a beth oedd y rhesymau am eu gwrthod ac/neu am ddewis yr opsiwn hwn?

Amherthnasol

C – Pam fod hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Mae'r mater hwn wedi ei ddirprwyo i'r Pwyllgor Gwaith

Ch – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Ydi

D – A yw'r penderfyniad hwn oddi fewn i'r gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

Ydi

Dd – Asesu'r effeithiau posibl (os yn berthnasol):

1	Sut mae'r penderfyniad yma'n effeithio ar ein hanghenion tymor hir fel Ynys?	Mae'r Adroddiad Perfformiad Blynyddol yn rhoi cipolwg ar y gwaith a wnaed gan y Cyngor dros y flwyddyn ariannol
---	--	---

		ddiwethaf yn ogystal â pherfformiad DPA yn erbyn Dogfen Gyflenwi Flynyddol y Cyngor ar gyfer 2020-22 a Chynllun y Cyngor. Mae'r 3 amcan, isod, yn ystyried anghenion tymor hir yr Ynys 1. Sicrhau bod pobl Ynys Môn yn gallu ffynnu a chyflawni eu potensial tymor hir 2. Cefnogi oedolion a theuluoedd bregus er mwyn eu cadw'n ddiogel, yn iach ac mor annibynnol â phosibl 3. Gweithio gyda'n cymunedau er mwyn sicrhau eu bod yn gallu ymdopi'n effeithiol â newid a datblygiadau tra'n gwarchod ein hamgylchedd naturiol
2	A yw hwn yn benderfyniad a ragwelir y bydd yn atal costau / dibyniaethau ar yr Awdurdod i'r dyfodol? Os felly, sut?	Amh.
3	A ydym wedi bod yn cydweithio â sefydliadau eraill i ddod i'r penderfyniad hwn? Os felly, rhowch wybod gyda phwy.	Amh.
4	A yw dinasyddion Ynys Môn wedi chwarae rhan wrth ddrafftio'r ffordd hon ymlaen, gan gynnwys y rheini y byddai'r penderfyniad yn cael effaith uniongyrchol arnynt? Esboniwch sut.	Ymgynghorwyd â thrigolion Ynys Môn cyn drafftio Cynllun y Cyngor yn 2017
5	Nodwch unrhyw effeithiau posibl y byddai'r penderfyniad hwn yn ei gael ar y grwpiau a warchodir o dan y Ddeddf Cydraddoldeb 2010.	Amh.
6	Os yw hwn yn benderfyniad strategol, nodwch unrhyw effeithiau posibl y byddai'r penderfyniad yn ei gael ar y rhai sy'n profi anfantaidd economaidd-gymdeithasol.	Amh.
7	Nodwch unrhyw effeithiau posibl y byddai'r penderfyniad hwn yn ei gael ar gyfleoedd i bobl	Amh.

	ddefnyddio'r Gymraeg a pheidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.	
--	---	--

E – Gyda phwy yr ymgynghoroch? Beth oedd eu sylwadau?		
1	Prif Weithredwr / Uwch Dim Arweinyddiaeth (UDA) (gorfodol)	Ystyriwyd y mater hwn gan yr UDA ac adlewyrchir eu sylwadau yn yr adroddiad
2	Cyllid / Swyddog 151 (gorfodol)	Sylwadau wedi ymglyffori yn yr adroddiad
3	Swyddog Cyfreithiol / Monitro (gorfodol)	Sylwadau wedi ymglyffori yn yr adroddiad
4	Adnoddau Dynol (AD)	
5	Eiddo	
6	Technoleg Gwybodaeth (TG)	
7	Caffael	
8	Sgriwtini	
9	Aelodau Lleol	

F - Atodiadau:
Adroddiad Perfformiad 2020/21 Drafft

Ff – Papurau Cefndir (cysylltwch ag awdur yr Adroddiad am ragor o wybodaeth):
Dogfen Cyflawni Blynyddol 2020-22 Cynllun y Cyngor 2017-22

Adroddiad Perfformiad Blynyddol 20/21

CYNGOR SIR
YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL

ynysmon.gov.uk

anglesey.gov.uk

Hydref 2021

Cynnwys

Rhagair	2
Cyflwyniad.....	4
Ymateb i'r Pandemig Coronafeirws	4
DangosyddionAllweddol yng Nghyswllt Coronafeirws	6
Perfformiad 2020/21	8
Sut rydym yn mesur a dadansoddi ein perfformiad	8
Dangosyddion perfformiad a dadansoddiad	10
Amcan Llesiant 1: Sicrhau bod pobl Ynys Môn yn gallu ffynnu a chyflawni eu potensial hirdymor	13
Swyddi a Chyfleoedd Gwaith	13
Addysg a Sgiliau.....	14
Iechyd a Lles	15
Amcan Llesiant 2: Cefnogi Oedolion a Theuluoedd Bregus i'w Cadw'n Ddiogel, yn Iach ac Mor Annibynnol â Phosibl	22
Cymorth i Oedolion Hŷn a Bregus.....	22
Cymorth i Deuluoedd a Phlant.....	24
Datblygu a Hyrwyddo.....	30
Trawsnewid	32
Perfformiad Ariannol 2020/21.....	38
Casgliad	40
Gwybodaeth Bellach	41

Rhagair

Fel Arweinydd y Cyngor, ni fyddem wedi gallu rhagweld maint a chyflymder y newid a oedd o'm blaenau wrth gynllunio ar gyfer ein tymor yn ôl yn 2017. Mae'r adroddiad blynyddol hwn yn rhoi trosolwg o weithgarwch y Cyngor yn ystod 2020/21. Mae pob un ohonom yn ymwybodol nad oedd y flwyddyn ddiwethaf yn flwyddyn arferol, ac mae'r adroddiad yn canolbwyntio ar ein hymateb i'r argyfwng yn ogystal â busnes fel arfer.

Ar ddechrau'r adroddiad hwn mae'n bwysig nodi pa mor ddiolchgar ydw i i bawb sydd wedi sicrhau llwyddiant y Cyngor er mwyn ein galluogi i wasanaethu pobl Ynys Môn.

Erbyn Ebrill 2020 roedd bywyd pob un ohonom wedi cael ei effeithio gan y cyfyngiadau a'r her o ymateb i'r argyfwng y cawsom ei gorfodi i ddelio ag o. Gwelsom ddinistr ac effaith yr argyfwng ar y gymuned. Yr wyf yn cydymdeimlo'n ddwys â phawb a dalodd y pris eithaf o golli rhywun agos yn ystod yr argyfwng, mae galar yn anodd beth bynnag ond yn ystod yr argyfwng mae wedi achosi hyd yn oed mwy o ofid i berthnasau a ffrindiau.

Ar ddechrau'r argyfwng daeth y Cyngor a'i bartneriaid ynghyd i gefnogi'r gymuned. Mae dros 900 o wirfoddolwyr wedi rhoi o'u hamser i gefnogi cymunedau Ynys Môn. Erbyn hyn mae nifer o gynlluniau tro da ar waith sy'n parhau i wirfoddoli yn eu hardaloedd.

Roedd yn rhaid i bob un o wasanaethau'r Cyngor addasu a chael eu haddasu o wasanaethau cymdeithasol i lyfrgelloedd, gwastraff i gynllunio, yr Oriel i ysgolion a gwasanaethau ieuencid i hamdden.

Roedd cyhoeddi bod Ynys Môn ar gau er mwyn amddiffyn ein cymunedau yn mynd yn groes i'n natur groesawgar, ac wrth i'r sefyllfa wella, llwyddom i ailagor ein Hynys yn ddiogel ystod haf 2021 er mwyn cadw trigolion yr Ynys ac ymwelwyr yn ddiogel.

Oherwydd y sefyllfa'n lleol bu'n rhaid i benderfyniadau anodd gael eu gwneud yn ystod y flwyddyn. Doedd dim penderfyniad anoddach na'r penderfyniad yr oedd yn rhaid i ni ei wneud i beidio ag ailagor ysgolion yma ar Ynys Môn er mwyn gwneud yn siŵr fod pawb yn ddiogel. Hoffwn ddiolch i'r athrawon, plant, rhieni a swyddogion y Cyngor am sicrhau bod ein hysgolion wedi ailagor yn ddiogel ac ar adeg addas.

Llongyfarchiadau i ddisgyblion Ynys Môn am fod mor arbennig yn ystod blwyddyn mor anodd a hoffwn ddymuno'n dda i bawb ar yr Ynys sydd bellach wedi gadael y system addysg. Cofiwch eich bod oherwydd eich treftadaeth a'ch diwylliant yn un o bobl 'Gwlad y Medra' a bod gennych chi'r gallu i gyflawni unrhyw beth.

Roedd y gyllideb a osodwyd ar gyfer y llynedd yn cynnwys yr ail gynnydd isaf mewn Treth Cyngor yng Nghymru. Drwy wneud hynny, llwyddom i fuddsoddi mewn cynllun hyfforddeion, datblygu cynlluniau newid hinsawdd newydd a diogelu arian ychwanegol ar gyfer twristiaeth ar yr ynys gan osod sylfaeni cadarn ar gyfer y dyfodol. Rydym hefyd wedi bwrw 'mlaen â'n rhaglen moderneiddio ysgolion a thrawsnewid Gwasanaethau Cymdeithasol ac wedi gweld datblygiadau newydd ar gyfer ysgolion yn Llangefni a Chartref Clyd arall yn cael ei agor.

Rydw i wedi sicrhau llais cryf i Ynys Môn yn ystod trafodaethau cenedlaethol. Rydym ni fel Arweinwyr yng Nghymru wedi cwrdd bron yn wythnosol ers dechrau'r argyfwng er mwyn rhannu pryderon a dylanwadau ar Lywodraeth Cymru. Rydym ni fel chwe Arweinydd yr Awdurdodau yng ngogledd Cymru wedi cwrdd yn rheolaidd â Chadeirydd Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr.

Mae'n bwysig i mi fod llais Ynys Môn yn cael ei glywed yn genedlaethol, er mwyn dylanwadu ar bolisiâu i ystyried ein cymunedau lleol a sicrhau'r gorau i Ynys Môn.

Er y datblygiadau hyn a'r penderfyniadau a wnaed, yn ystod blwyddyn mor heriol nid yw'n annisgwyl gweld gostyngiad o ran ein perfformiad cyffredinol oherwydd effaith Covid. Yr her i bob un ohonom nawr, yn y cyfnod wedi'r pandemig, yw gwella'r perfformiad hwn er mwyn rhoi sicrwydd i'n dinasyddion bod y gwasanaethau y maent yn eu derbyn gennym ni fel Cyngor ymysg y gorau sydd ar gael a pharhau i wneud gwahaniaeth fel Ynys.

Mae'r amgylchiadau yn ystod y flwyddyn ddiwethaf wedi newid pob un ohonom ond dylem fod yn falch o'r hyn yr ydym ni wedi'i gyflawni gyda'n gilydd fel ynys. Gyda'ch ymroddiad, ymrwymiad a'ch ysbryd cymunedol, gyda'n gilydd gallwn ddangos beth y mae modd ei gyflawni drwy gydweithio a symud ymlaen yn hyderus i'r dyfodol.

Diolch.

Llinos Medi

Cyflwyniad

Ein nod ar gyfer y cyfnod 2017-2022, fel y nodir yng Nghynllun y Cyngor, yw—

“Byddwn yn gweithio tuag at Ynys Môn sy’n iach ac yn llewyrchus lle gall teuluoedd ffynnu”

Y thema allweddol sy’n rhedeg trwy’r cynllun yw ein huchelgais i weithio â phobl Ynys Môn, ein cymunedau a’n partneriaid er mwyn sicrhau gwasanaethau o safon uchel a fydd yn gwella ansawdd bywyd i bawb ar yr Ynys.

Ni fu ein nod erioed yn bwysicach nag yn ystod yr amseroedd ansicr hyn ym mywyd pob un ohonom, gyda phandemig coronafeirws ledled y byd yn newid y modd y buom yn byw ein bywydau dros y 18 mis diwethaf. Mae sawl aelod o’n teuluoedd, ynghyd â ffrindiau, cymdogion, cymunedau a chydweithwyr, wedi brwydro yn ystod y cyfnod hwn o 18 mis, ac fel yr ydym yn symud ymlaen i geisio byw â’r feirws, mae’n angenrheidiol ein bod yn cefnogi’r rheiny sydd agosaf i ni ac sydd yn ein cymunedau.

Y newyddion gwell yn ystod eleni yw bod y rhaglen frechu, hyd yma, wedi llwyddo i leihau nifer yr achosion yn ein hysbytai. Fel Cyngor, buom yn gweithio’n galed â phartneriaid ac o fewn ein cymunedau, a byddwn yn parhau i wneud hynny, i sicrhau bod trigolion ac ymwelwyr Ynys Môn fel ei gilydd yn parhau i fod mor iach â phosibl.

Felly, fel yn achos adroddiad y llynedd, byddwn yn dechrau trwy adrodd rhai o’r penderfyniadau allweddol a wnaed gan y Cyngor yn ystod y pandemig hwn, ac yna’n symud ymlaen i ddarparu diweddariadau ar y gwaith arferol a wnaed yn ystod 2020/21.

Ymateb i’r Pandemig Coronafeirws

Adroddwyd am yr achos Covid-19 cyntaf ym Môn ar y 11eg Mawrth 2020. Yn dilyn cyngor Llywodraeth y DU i bawb yn y DU osgoi unrhyw deithio a chyswllt ‘dianghenraid’ ag eraill, sefydlwyd Tîm Rheoli Ymateb i’r Argyfwng (EMRT) gennym ar 18fed Mawrth 2020.

Roedd yr EMRT yn gyfrifol am wneud penderfyniadau ar weithgareddau a oedd yn ymwneud â Choronafeirws ar Ynys Môn, gan gynnwys trafod

- Darpariaeth gwasanaeth allweddol
- Gweithgareddau newydd
- Cynllunio’r gweithlu
- Cyfathrebu
- Rhannu gwybodaeth ac
- Iechyd a diogelwch

Arweiniwyd yr EMRT gan ein Prif Weithredwr, ac roedd yn cynnwys ein Dirprwy Brif Weithredwr, yr Uwch Dîm Arweinyddiaeth, Penaethiaid Gwasanaeth, Arweinydd y Cyngor a’r Dirprwy Arweinydd, ynghyd ag aelodau staff allweddol o safbwynt rheoli argyfwng. Roedd yr EMRT yn sicrhau bod y penderfyniadau a wnaed yn seiliedig ar dystiolaeth, a’u bod yn cael eu rhoi ar waith yn gyson ar draws y Cyngor, er mwyn gallu ymateb yn effeithiol i risgiau allweddol fel yr oeddent yn codi. Byddai’r EMRT yn cyfarfod yn ddyddiol ar ddechrau’n pandemig, ac wedyn bob pythefnos fel yr oedd niiferoedd dyddiol yr achosion Covid-19 positif yn gostwng. Ar adeg ysgrifennu hwn, cynhelir cyfarfodydd wythnosol yn dilyn cynnydd yn niiferoedd yr achosion positif a newidiadau i’r rheolau a’r rheoliadau. Cynhaliwyd y cyfarfodydd yn rhithwir, gan ddangos gallu’r Cyngor i fod yn barod i ymateb ac addasu i heriau a gofynion newidiol mewn modd amserol.

O safbwynt y pandemig coronafeirws, daw gwaith Cynllunio at Argyfwng o dan ddeddfwriaeth Argyfyngau Sifil Posibl ac fe'i harweinir yn genedlaethol gan Lywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru. Ar lefel Gogledd Cymru, caiff hyn ei gydlynw a'i arwain gan y Fforwm Cydnerthedd Lleol (lle mae'r sector cyhoeddus yn cydweithio), trwy'r Grŵp Cydlynw Strategol (GCS) ar gyfer argyfyngau. Bu'r Cyngor yn gyfrifol am benderfyniadau lleol a rhoi deddfwriaeth a chanllawiau cenedlaethol ar waith.

Ar ddechrau'r argyfwng, byddai Arweinydd y Cyngor yn arfer ei phwerau i wneud penderfyniadau gweithredol pan nad oedd modd cynnal cyfarfodydd o'r Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor. Fe gafodd yr Aelodau eu briffio ynghylch y Ddeddf Coronafeirws a'i goblygiadau o ran rhwymedigaethau statudol y Cyngor, gan na fu modd cynnal busnes yn ôl yr arfer o safbwynt pwyllgorau o ganlyniad i hyn. Roedd rheoliadau newydd yn lleihau'r rhwymedigaethau cyfreithiol ar awdurdodau lleol o ran cyfarfodydd, wrth ganiatáu i Aelodau fynychu cyfarfodydd o bell.

Cynhaliwyd cyfarfod cyntaf y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion o bell ar 20fed Mai 2020, trwy ddefnyddio Microsoft Teams, ac roedd recordiad o'r cyfarfod ar gael ar wefan y Cyngor.

Ers Hydref 2020, fe gafodd cyfarfodydd sy'n gysylltiedig â'r Cyngor eu cynnal a'u recordio yn defnyddio Zoom er mwyn gwneud y defnydd gorau o'r gwasanaethau cyfieithu a oedd ar gael. Gan y cynhelir pob un o gyfarfodydd y Cyngor o bell erbyn hyn, mae'r Cyngor wedi penderfynu ffrydio pob cyfarfod yn fyw trwy ei [sianel YouTube](#) fel y gall aelodau o'r cyhoedd weld y cyfarfodydd mewn amser real.

Bu delio â'r argyfwng Covid-19 yn gryn her i'r Cyngor – nid yn unig o ran cynnal gwasanaethau rheng flaen allweddol a chynnal busnes arferol lle'n bosibl, ond hefyd o ran sicrhau bod trefniadau iechyd a diogelwch ar waith i ddiogelu staff y Cyngor wrth ddarparu'r gwasanaethau hynny.

Ar ddechrau'r pandemig, bu rhaid i ni gau ein holl swyddfeydd a chanolfannau cyhoeddus, gan gynnwys –

- Gwasanaeth Cyswllt Môn ,
- Canolfan Busnes Môn,
- Canolfannau dydd,
- Canolfannau hamdden,
- Canolfannau ailgylchu,
- Llyfrgelloedd ac
- Ysgolion

Gofynnwyd i'n staff weithio o adref lle'n bosibl, ac fe gafodd nifer o staff o bob un o'n gwasanaethau eu hadleoli i ymgymryd â gwaith hanfodol mewn perthynas â'r pandemig Covid-19. O ganlyniad i hyn, roedd yn anochel y bu rhaid gohirio neu ganslo rhywfaint o'n gwaith dydd i ddydd, a gwelodd rhai o'n dangosyddion perfformiad ddirywiad mewn perfformiad, tra effeithiwyd eraill gan gau ein canolfannau a'u hailagor yn ofalus pan roddwyd caniatâd i wneud hynny. Nid oedd modd cyflawni'r targedau ar gyfer sawl un o'n dangosyddion, ac nid oedd yn bosibl darparu targed realistig ar gyfer sawl un o'r dangosyddion hyn am y flwyddyn oherwydd yr ansicrwydd. Gellir cael rhagor o wybodaeth am ein perfformiad trwy'r ddogfen gyfan.

Felly, dros y flwyddyn ddiwethaf, fe aethom ati i flaenoriaethu:

- Cynnal gwasanaethau statudol rheng flaen.
- Rhoi gwasanaethau newydd ar waith mewn ymateb uniongyrchol i'r argyfwng.

- Cynllunio ar gyfer nifer sylweddol o farwolaethau.
- Amddiffyn a diogelu gweithlu'r Cyngor.
- Sicrhau cyflenwad Offer Amddiffyn Personol (PPE) digonol a safonol.
- Amddiffyn a chefnogi plant bregus a phlant ein gweithwyr allweddol yn ein Hybiau Gofal.
- Gweithredu canllawiau cenedlaethol.
- Gweithredu grantiau covid cenedlaethol, e.e. cymorth busnes, taliadau uniongyrchol ar gyfer prydau ysgol am ddim.
- Addasu'r gweithlu mewn cyfnod byr o amser a chreu'r amodau i ganiatáu dulliau gwahanol o weithio, gan gynnwys cyflwyno Microsoft Teams a galluogi staff nad oeddent erioed wedi gweithio o adref y gorffennol i wneud hynny.
- Dod yn un o'r Siroedd cyntaf i beilotu'r system 'Profi ac Orlhain'.
- Ail-ddyrannu dyletswyddau staff er mwyn gweithio ar y tîm Profi, Orlhain ac Amddiffyn.
- Delio â heriau niferus o ran clystyrau ac achosion cynyddol, ynghyd â llwyddo i ymateb i hyn yn briodol, mewn modd amserol, trwy ymateb amlasiantaethol.
- Darparu cyfathrebiadau a rhannu gwybodaeth yn amserol ac yn rheolaidd, yn fewnol ac yn allanol.
- Cydweithredu'n effeithiol ar lefel leol, ranbarthol a chenedlaethol.
- Rhoi'r Cynllun Parhad Busnes AD, a'r Polisi a Gweithdrefn Adleoli Staff mewn Sefyllfa o Argyfwng ar waith.
- Cefnogi gwaith BIPBC o ran rhoi'r rhaglen frechu ranbarthol ar waith ledled y Sir, yn unol â chanllawiau cenedlaethol.

Rhaid pwysleisio hefyd bod gwaith dydd i ddydd wedi parhau yn ystod cyfnod yr argyfwng ar draws sawl gwasanaeth, ond ein bod wedi addasu ein dulliau o weithio er mwyn cadw'r gweithlu a thrigolion yr Ynys yn ddiogel.

Gellir cael rhagor o wybodaeth am ein hymateb yn yr adroddiadau ar [gyfarfod y Pwyllgor Gwaith a gynhaliwyd ar 13eg Gorffennaf 2020](#) a'r [cyfarfod Sgriwtini Corfforaethol a gynhaliwyd ar 23ain Ebrill 2021](#).

Dangosyddion Allweddol yng Nghyswllt Coronafeirws

Y dangosyddion a ddangosir isod yw dim ond rhai o'r materion allweddol a'r heriau y bydd angen eu hystyried fel rhan o'r broses o gynllunio'r adferiad yn dilyn y pandemig Coronafeirws:

Iechyd a Gofal

- Ar adeg ysgrifennu'r adroddiad hwn, mae achosion coronafeirws positif Ynys Môn ymhlith yr isaf yng Nghymru, gyda 92.8 o achosion fesul poblogaeth o 100k dros gyfnod o 7 diwrnod. I roi hyn mewn persbectif, gwelsom uchafswm o dros 178.5 o achosion fesul poblogaeth o 100k yn ystod mis Ionawr,
- Roedd bron i 800 o unigolion wedi cynnig eu henwau i wirfoddoli gyda Medrwn Môn yn ystod y pandemig, gyda 589 o wirfoddolwyr yn gweithio yn ystod pythefnos cyntaf y cyfnod clo. Ar adeg ysgrifennu'r adroddiad hwn, mae bron i 466 i wirfoddolwyr yn dal i roi cymorth i tua 650 o bobl yn ein cymunedau gydag amryw dasgau, o siopa i ddanfôn meddyginiaeth. Ers dechrau'r pandemig, mae'r Timau Cymorth Ardal wedi cyflawni dros 10 mil o 'droeon da' ar gyfer tua 1.7k o bobl.
- Mae cynllun Neges wedi danfon mwy na 3000 o brydau i unigolion, cyplau a theuluoedd ers dechrau'r pandemig.

- Hefyd, mae'r Banciau Bwyd wedi dosbarthu dros 2500 o becynnau hyd yma, gydag ymateb eithriadol o ran rhoddion gan y cymunedau.
- Derbyniodd 3393 o bobl lythyr Gwarchod gan Lywodraeth Cymru, ac ar ôl i'r Cyngor gysylltu â'r unigolion hynny, danfonwyd tua 150 o barseli bwyd i'r rheiny a oedd angen y pecynnau.
- Yn ogystal â chynorthwyo gyda'r danfon parseli bwyd, cludodd Cludiant Cymunedol Môn lawer o'n unigolion bregus i glinigau brechu Covid-19.
- Telir cyfanswm o 1840 o daliadau ar gyfer Prydau Ysgol am Ddim i deuluoedd cymwys ar yr ynys yn ystod tymor yr haf 20/21. Mae hyn yn gynydd ar y 1140 o hawlwyd Prydau Ysgol am Ddim a nodwyd yn PLASC cyn y pandemig ym mis Ionawr 2020.
- Bu cyfartaledd o 105 o blant yn mynychu un o'r Hybiau Gofal Ysgol yn ddyddiol ar ddechrau'r pandemig, pan nad oedd llawer o wybodaeth am Covid-19 (Ebrill a Mai 2020), gyda chyfartaledd o 98 o aelodau staff yn bresennol.

Yr Economi a'r Gweithlu

- Roedd nifer y bobl sy'n hawlio budd-daliadau ar yr Ynys ddiwedd mis Gorffennaf 2021 yn 5.2% o'r gweithlu sydd ar gael, ac mae'n tua 55% yn uwch na'r cyfartaledd o 2.9% yn 2019/20 (ONS).
- Gyda'i gilydd, fe gafodd 9100 o bobl eu rhoi ar ffyrlo ar ryw adeg hyd at ddiwedd Mai 2021, sy'n cyfateb i 24% o boblogaeth gweithlu Ynys Mon (ONS).
- Yn ôl y ffigurau ar 31^{ain} Mai 2021, o'r 1,930 o hawliadau, roedd mwyafrif y taliadau ffyrlo yn ymwneud â'r diwydiant llety a gwasanaethau bwyd (tua 700 o hawliadau) ynghyd â'r diwydiant cyfanwerthu a manwerthu (tua 220 o hawliadau) (ONS).
- Mae prisiau tai cyfartalog wedi codi o £183k ar 1^{af} Mawrth 2020, i £207k ar 1^{af} Mawrth 2021 (ffigurau'r Gofrestrfa Tir).
- Hyd at ddiwedd Mehefin 2021, gwnaed tua 9800 o hawliadau i'r Cynllun Cymorth Incwm i'r Hunangyflogedig (SEISS). Talwyd cyfanswm o £24.4Miliwn i unigolion cymwys ar yr Ynys.
- Roedd cyfanswm o 149 o fusnesau, 90 Microfusnes a 59 o Fusnesau Bach a Chanolig, wedi hawlio tua £2.7M o Gam 1 o'r Gronfa Cadernid Economaidd (ERF). Mae 105 o fusnesau eraill, 89 Micro and 16 BBaCh, wedi hawlio £1.35M o Gam 2 o'r ERF.
- Mae'r Cyngor wedi talu 7,871 o daliadau gwerth cyfanswm o £40.55M mewn Grantiau Cofid Llywodraeth Cymru i fusnesau cymwys a gweithwyr llawrydd ers dechrau'r pandemig.
- Roedd tua 25% o staff y Cyngor wedi parhau i weithio allan yn y gymuned yn ystod ton gyntaf y pandemig, gyda chyfartaledd o tua 43% o aelodau staff yn gweithio o adref ar y pryd.
- Mewn arolwg staff diweddar a dderbyniodd 665 o ymatebion, cafwyd fod
 - 55% o staff ein swyddfeydd wedi bod yn gweithio o adref fel arfer, ac weithiau yn y swyddfa;
 - Bu 30% yn gweithio dim ond o adref;
 - Bu 10% yn gweithio o'r swyddfa fel arfer, ac weithiau o adref, a
 - Bu 5% yn gweithio o'u swyddfa arferol.
- Mae'r Cyngor yn ddiolchgar am y cymorth ariannol gan Lywodraeth Cymru, gyda dros £6.104m o'r costau ychwanegol a £2.369m o'r incwm a gollwyd yn cael eu talu gan Gronfa Galedi Llywodraeth Cymru.

Perfformiad 2020/21

Fe wnaethom amlinellu beth fyddem yn ei wneud i gyflawni Cynllun y Cyngor yn ein Dogfen Gyflawni Flynyddol (DGB) ar gyfer 2020/22. **Bydd yr Adroddiad Perfformiad Blynyddol hwn yn adolygu'r cynnydd a wnaethom gyda'n camau gweithredu mewn perthynas â'n hamcanion a amlinellir yn ein DGB, ac yn cymharu ein perfformiad gyda mesurau allweddol.**

Nodwyd hefyd y byddwn yn gwneud ein gorau glas i sicrhau bod ein gwaith yn cyd-fynd â'r nodau a'r egwyddor o ddatblygu cynaliadwy sydd wedi eu hymgorffori yn Neddff Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol. Mae ein hamcanion yn cyd-fynd â'r rhain, fel y gwelir yn nhabl 1 isod.

Amcanion Llesiant y Cyngor a'r Cysylltiad â Nodau Cenedlaethol	Llewyrchus	Cydnherth	Iachach	Mwy Cyfartal	Cymunedau Cydlynus	Y Gymraeg / Diwylliant	Cyfrifol ar Lefel Fyd-eang
1. Sicrhau bod pobl Ynys Môn yn gallu ffynnu a chyflawni eu potensial hirdymor	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2. Cefnogi oedolion a theuluoedd bregus er mwyn eu cadw'n ddiogel, yn iach ac mor annibynnol â phosibl		✓	✓	✓	✓	✓	
3. Gweithio mewn partneriaeth â'n cymunedau er mwyn sicrhau eu bod yn gallu ymdopi'n effeithiol â newid a datblygiadau wrth warchod ein hamgylchedd naturiol	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

Tabl 1

Sut rydym yn mesur a dadansoddi ein perfformiad

Beth yw Rheoli Perfformiad?

Mae Rheoli Perfformiad yn broses lle mae'r cyngor a'i staff yn cydweithio i gynllunio, monitro ac adolygu ein blaenoriaethau corfforaethol trwy amcanion corfforaethol, amcanion y gwasanaethau ac amcanion unigol, o fewn adnoddau a ddyrannir. Gydag aelodau staff wedi'u hailgyfeirio a'u hadleoli yn ystod y flwyddyn i weithio'n uniongyrchol ar faterion a oedd yn ymwneud â'r pandemig, roedd rheoli perfformiad yn her na welwyd mo'i thebyg, a mabwysiadwyd ymagwedd bragmatig trwy arweinyddiaeth ein Harweinydd a'n Prif Weithredwr.

Cynllun y Cyngor

Mae Cynllun y Cyngor wedi nodi Nodau ac Amcanion strategol y Cyngor ar gyfer y tymor etholiadol. Mae'n llywio'r broses benderfynu ar bob lefel o fewn y Cyngor.

Sut a phryd y caiff ei fonitro?

Caiff amcanion Llesiant y Cyngor eu cyflawni trwy wireddu'r Ddogfen Gyflawni Flynyddol (DGF). Fel arfer, bydd y DGF yn cael ei chreu ar ddechrau pob blwyddyn ariannol. Mae'n nodi'r meysydd blaenoriaeth allweddol, fel yr amlinellir yng Nghynllun y Cyngor, y bydd y Cyngor yn canolbwyntio ar eu gwireddu yn ystod y 12 mis sydd i ddod. Mae'n amlwg y cafwyd anawsterau o ran cyflawni'r

terfynau amser hynny yn ystod 20/21 gydag ymddangosiad y pandemig byd-eang. O ganlyniad, lluniodd y Cyngor Sir Ddogfen Gyflawni 18 mis yn ystod Hydref 2020, a fydd yn arwain y broses o wneud penderfyniadau sy'n cyd-fynd â chynllunio ar gyfer adferiad am weddill tymor y weinyddiaeth gyfredol.

Ysgrifennir yr Adroddiad Perfformiad Blynyddol hwn (y ddogfen hon) i adrodd ynghylch y cynnydd a wnaed yn erbyn y Ddogfen Gyflawni Flynyddol, ynghyd â'r gwaith yr ymgwymerwyd ag ef dros y 12 / 18 mis diwethaf.

Cafodd y DGF ei monitro trwy amryw sianelau gwahanol a oedd yn cynnwys:

- Byrddau Rhaglen Trawsnewid Chwarterol;
- Adroddiad Cerdyn Sgorio Corfforaethol Chwarterol ac
- Adolygiadau Gwasanaeth Blynyddol.

Caiff adroddiadau a gynhyrchir gan ddefnyddio gwybodaeth o'r ffynonellau hyn eu hystyried wedyn gan ein swyddogaeth sgriwtini corfforaethol ac yna'r Pwyllgor Gwaith. Mae hyn yn sicrhau bod yr holl aelodau'n ymwybodol o'r cynnydd a wneir gennym yn erbyn ein blaenoriaethau. Ni lwyddwyd i wireddu elfennau'r fframwaith cyfan yn ystod 2020. Er enghraifft, fe gafodd adroddiadau'r cerdyn sgorio ar gyfer Ch1, ynghyd â'r adolygiadau o wasanaethau ariannol, eu canslo fel yr oedd gweithgareddau a oedd yn gysylltiedig â'r pandemig yn cymryd blaenoriaeth.

Byrddau Rhaglen Trawsnewid

Nid oedd y Byrddau Rhaglen Trawsnewid, a gynhelir bob chwarter fel arfer, sy'n cael eu cadeirio gan y Prif Weithredwr a'r Dirprwy Brif Weithredwr, wedi cyfarfod mor aml.

Mae gan y Byrddau Rhaglen gylch gwaith i fonitro a gyrru cynnydd o ran Rhaglenni a Phrosiectau Newid perthnasol, ynghyd â rhoi hyder i Aelodau Etholedig ac Uwch Arweinwyr bod buddion a ragwelir ar gyfer y Cyngor a chymunedau yn cael eu gwireddu, ac mae sicrhau hyn mewn modd amserol yn allweddol. Mae'r cylch gorchwyl hwn wedi'i adolygu a'i ddiweddarau yn ddiweddar i gynnwys croestoriad ehangach o fewnbwn gwleidyddol, ynghyd â rolau a chyfrifoldebau sydd wedi'u hegluro'n glir.

O ganlyniad i effaith gorfod delio â COVID 19, ni chynhaliwyd cyfarfodydd y byrddau rhaglen mor rheolaidd ag y gwnaed dros yr ychydig flynyddoedd diwethaf.

Adolygiadau Gwasanaeth

Disgwylir i bob gwasanaeth ymgymryd â dau Adolygiad Gwasanaeth bob blwyddyn, y byddant yn cael eu cynnal a'u rheoli'n gorfforaethol:

1. Adolygiad Ariannol o Wasanaeth

Ymgwymerir â hyn i ragweld arbedion o fewn gwasanaeth, ynghyd â gwaith trawsnewid y gellir ei ddefnyddio i gynorthwyo'r broses o osod cyllideb flynyddol y Cyngor.

2. Adolygiad o Berfformiad a Risg y Gwasanaeth

Mae'n gofyn i wasanaeth gwblhau hunanasesiad o'r gwasanaeth i ganfod sut mae'r Gwasanaeth yn perfformio yn erbyn amcanion allweddol. Fe'i defnyddir i roi sicrwydd i'r Uwch Dîm Arweinyddol a'r Pwyllgor Gwaith bod cyfeiriad y gwasanaeth yn cyd-fynd â chyfeiriad ehangach y Cyngor, ac y defnyddir adnoddau mewn modd effeithiol.

Cafodd Adolygiadau Ariannol o Wasanaethau eu canslo y llynedd o ganlyniad i'n hymateb i'r pandemig, ynghyd â'r gwaith a wnaed gan y Cyngor i ddefnyddio a thalu allan yr arian a oedd ar gael i'r economi lleol trwy amryw grantiau a gafwyd gan Lywodraeth Cymru.

Cerdyn Sgorio Corfforaethol

Mae'r cerdyn sgorio corfforaethol yn fodd o hysbysu arweinwyr y Cyngor ynghylch y cynnydd a nodwyd yn erbyn dangosyddion cenedlaethol a lleol, sy'n dangos llwyddiant y Cyngor o safbwynt cyflawni ei weithgareddau o ddydd i ddydd. Mae'n cynorthwyo i ddarparu'r sylfaen dystiolaeth drwy'r dangosyddion sy'n sail ar gyfer drafftio'r adroddiad perfformiad blynyddol. Mae'n portreadu sefyllfa'r Cyngor yn erbyn ei amcanion gweithredol, fel y'u hamlinellwyd a'u cytunwyd ar y cyd rhwng yr Uwch Dîm Arweinyddiaeth / Pwyllgor Gwaith a'r Pwyllgor Gwaith Cysgodol.

Mae adroddiad monitro'r cerdyn sgorio chwarterol yn amlinellu camau gweithredu lliniarol y mae'r UDA wedi eu hadnabod er mwyn gyrru a sicrhau gwelliannau. Bydd yr adroddiad hwn yn destun craffu gan y Pwyllgor Sgriwtini a'r Pwyllgor Gwaith lle gellir cael sicrwydd bod perfformiad yn cael ei reoli'n effeithiol ar draws y gwasanaeth.

O ran craffu ar y cerdyn sgorio, fe gafodd hyn ei rwystro gan ein hymateb i'r pandemig, ac ni chafodd ei ystyried ar gyfer Chwarter 1.

Fel yr eglurir trwy weddill y ddogfen hon, fe gafodd yr holl ymdrechion hyn eu heffaith ar ein perfformiad yn ystod y flwyddyn.

Dangosyddion perfformiad a dadansoddiad

Mae'r cyngor yn monitro ei berfformiad trwy'r cerdyn sgorio corfforaethol, mae'r dangosyddion o fewn y cerdyn sgorio'n adrodd ar ddangosyddion cenedlaethol a lleol sy'n cyd-fynd ag amcanion allweddol y Ddogfen Gyflawni Flynyddol, a darperir dystiolaeth yn unol â hynny trwy gydol yr adroddiad hwn.

Cyhoeddir Dangosyddion Cenedlaethol, sy'n cael eu hadnabod fel Mesurau Atebolrwydd Cyhoeddus (PAM), ac yn draddodiadol fe'u defnyddiwyd i gymharu bob Awdurdod Lleol yn erbyn yr un dangosyddion. Yn anffodus, oherwydd y Pandemig Coronafeirws cyfredol, ni fydd y gymhariaeth genedlaethol yn cael ei chynnal unwaith eto eleni, ac felly bydd y dadansoddiad o ddangosyddion eleni yn seiliedig ar ein perfformiad ein hunain yn ystod y flwyddyn flaenorol.

Defnyddiwn y Cerdyn Sgorio Corfforaethol i fonitro ein perfformiad yn erbyn amcanion y Cyngor a byddwn yn eu monitro'n chwarterol. Gwneir hyn i sicrhau mai amcanion y Cyngor yw canolbwynt yr adroddiadau ar berfformiad, yn hytrach na dim ond statws CAMG (RAYG) (gweler y diffiniad isod). Mae'r broses hon yn rhoi asesiad rheolaidd o'n perfformiad i'n Uwch Reolwyr, ein Haelodau Etholedig a'r cyhoedd, a gellir ei ddefnyddio i gychwyn camau unioni / lliniaru.

Nid oedd modd adrodd ar bob dangosydd o ganlyniad i'r pandemig Covid-19. Effeithiwyd ar rai o'n gweithgareddau dydd i ddydd gan y cyfnod clo cenedlaethol a'r cyfyngiadau o safbwynt argaeledd rhai o'n gwasanaethau. Roedd rhai o'r Dangosyddion Perfformiad Allweddol a gasglwyd yn draddodiadol gan Lywodraeth Cymru wedi'u hatal hefyd am yr un rhesymau.

Ar ddiwedd y flwyddyn, roedd 13 o ddangosyddion (28% o'r dangosyddion a oedd yn cael eu monitro gan y Cerdyn Sgorio) yr oedd y data a gasglwyd ar eu cyfer naill ai wedi'i ganslo gan Lywodraeth Cymru, neu nad oedd yn cael ei gasglu am resymau y tu hwnt i'n rheolaeth.

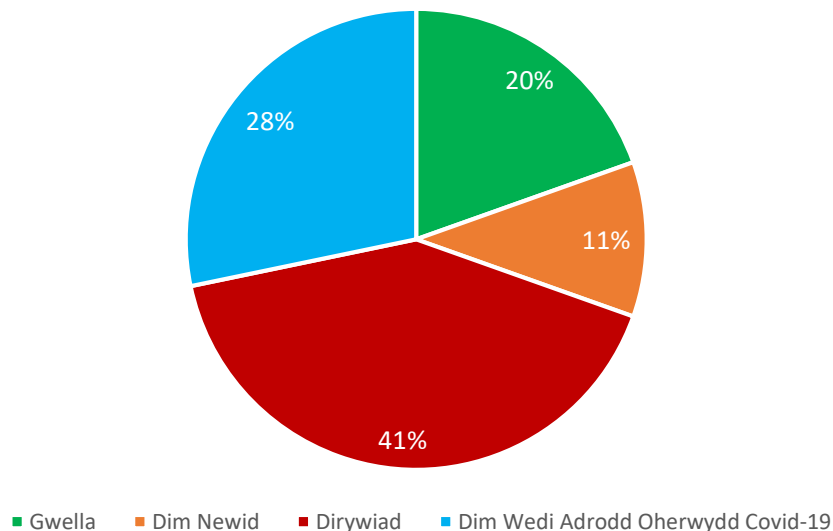
Mae'r rhesymau o ran y rheiny a effeithiwyd yn cynnwys y DPAAu sy'n gysylltiedig â:

- Dangosyddion y Gwasanaeth Dysgu (eitemau 1-7 ac eithrio eitem 4) – Roedd yr ysgolion wedi cau tan fis Medi ac arholiadau wedi’u canslo. Roedd Llyfrgelloedd ar gau hefyd.
- Tai (eitemau 18, 34) – Mae dangosyddion digartrefedd gan Lywodraeth Cymru wedi’u hatal. Oherwydd y pandemig, mae oedi pellach yn effeithio’r feddalwedd newydd i fesur bodlonrwydd tenantiaid.
- Rheoleiddio a Datblygu Economaidd (eitemau 8, 11-12) – Roedd Canolfannau Hamdden wedi cau ac nid oeddynt ond wedi ailagor yn raddol dros yr haf. Roedd hyn yn golygu y cafwyd niferoedd llawer is yn ymweld â hwy, ac roedd hyn yn ei gwneud yn amhosibl i osod unrhyw dargedau ystyrlon. Fe gafodd y Cynllun Cyfeirio Ymarfer Corff Cenedlaethol (NERS) ei atal hefyd o ganlyniad i’r pandemig coronafeirws.
- Gwasanaethau i Oedolion (eitem 19) – Fe gafodd y dangosydd Oedi Wrth Drosaglwyddo Gofal ei atal hefyd o ganlyniad i’r gwaith hanfodol a ddarparwyd gan y GIG yn ystod y pandemig coronafeirws.

Ar ddiwedd blwyddyn heriol i bawb, mae’n galonogol cael nodi, o ran gweddill y dangosyddion a adroddwyd ar ddiwedd y flwyddyn (33 o ddangosyddion), roedd y mwyafrif (70%) ohonynt wedi perfformio’n uwch na’r targed neu o fewn lefel oddefiant o 5% o’u targedau.

Dengys y siart gylch isod (siart 1), yn ystod 2020/21, bod 31% o’n dangosyddion naill ai wedi gwella neu y cafodd ein perfformiad yn eu herbyn ei gynnal. Roedd perfformiad 41% ohonynt wedi dirywio o gymharu â hynny yn 2019/20 ac ni chafodd y 28% arall eu hadrodd o ganlyniad i Covid-19, fel y trafodwyd uchod.

Dangosyddion Perfformiad 2020/21

Siart 1

Y flwyddyn nesaf, byddwn yn mynd ati’n unswydd i fonitro’r dangosyddion sydd wedi tanberfformio, ond hefyd y rheiny sydd wedi dirywio flwyddyn ar ôl blwyddyn, yn enwedig y dangosyddion o fewn y Gwasanaethau Plant a Theuluoedd (5), Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo (5) a Rheoleiddio a Datblygu Economaidd (3). Byddwn hefyd yn monitro’r dangosyddion sy’n dirywio o fewn y Gwasanaethau Tai (6), er bod y perfformiad da yn gyffredinol yn erbyn y targedau gosodedig ar gyfer y flwyddyn, yr oedd 78% ohonynt yn Wyrdd, yn rhywbeth cadarnhaol.

Sut yr ydym yn cyflwyno ein perfformiad:

Mae'r ddelwedd isod yn egluro sut yr ydym yn cyflwyno ein tueddiadau o ran perfformiad o fewn y cerdyn sgorio a thrwy'r ddogfen hon i gyd. Cyflwynir y cynnydd mewn perthynas ag amcanion yn ystod 2020/22 fel testun o fewn siart, a chaiff ei godio yn ôl lliwiau sy'n cynrychioli eu statws o ran y cynnydd a wnaed, y cyfeirir ato fel statws CAMG:

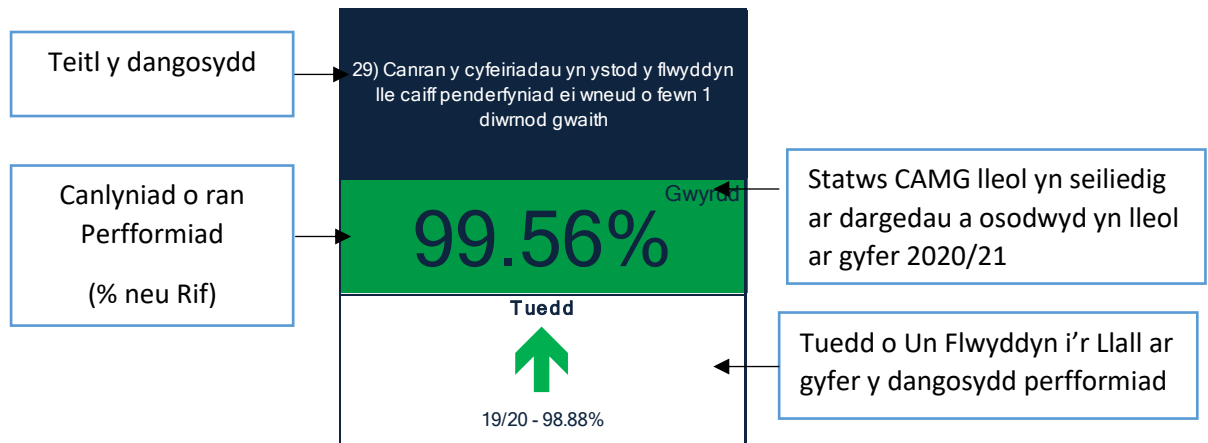
Coch = 10% neu fwy yn is na'r targed

Ambr = rhwng 5% a 10% o'r targed

Melyn = o fewn 5% o'r targed

Gwyrdd = o fewn y targed

Cyflwynir y statws CAMG gyda'r dangosyddion perfformiad perthnasol ar ddiwedd pob adran. Nodir y Dangosyddion Perfformiad yn ôl yr enghraifft isod, sy'n cynnwys y statws CAMG lleol a'n tuedd o un flwyddyn i'r llall.

Amcan Llesiant 1: Sicrhau bod pobl Ynys Môn yn gallu ffynnu a chyflawni eu potensial hirdymor

Swyddi a Chyfleoedd Gwaith

Yr hyn yr ydym wedi'i wneud

Yn yr hyn fu'n flwyddyn anodd i bawb yng nghanol y pandemig Covid-19, rydym yn falch o gael adrodd bod y Cyngor wedi gwireddu'r canlynol –

- Wedi cynorthwyo dros 2000 o fusnesau ar yr Ynys i ddiogelu cymorth ariannol o ganlyniad i'r pandemig wrth ddosbarthu tua £40m mewn cymorth erbyn diwedd blwyddyn ariannol 2020/21.
- Adeiladwyd 10 uned fusnes newydd yn Stad Ddiwydiannol Penrhos yn ystod y flwyddyn ac mae'r unedau gyda denantiaid lleol ynddyt. Mae'r unedau hyn yn darparu cyfle ardderchog i gefnogi twf busnesau lleol.
- Mae 2 denant newydd wedi diogelu swyddfeydd yng Nghanolfan Fusnes Môn sy'n creu 13 o swyddi newydd yn y broses. Dymunwn lwc dda i bawb yn eu hymdrechion yn eu cartrefi newydd.
- Darparodd y Rhaglen Arfor fuddsoddiad ariannol o £400,000 i gynorthwyo 36 o fusnesau i ddatblygu a chynyddu'r defnydd o'r Gymraeg yn y gweithle.
- Sicrhodd Ynys Môn £1.3m o gyllid o'r cynllun Targedu Buddsoddiad Mewn Adfywio (TRI) ar gyfer Eiddo Gweigion yng Ngogledd Orllewin Cymru. Mae'r cynllun wedi ariannu gwaith i addasu eiddo gweigion cymwys at ddefnyddiau preswyl, masnachol a chymunedol mewn ardaloedd blaenoriaeth.
- Diogelwyd £110,000k gan yr Awdurdod Datgomisiynu Niwclear i gyflenwi blwyddyn gyntaf Cynllun Adfywio Economaidd Gogledd Cymru. Fel rhan o'r cynllun, cafodd 11 o fusnesau gyllid o Gronfa Grantiau Gogledd Ynys Môn sydd wedi helpu i
 - greu neu ddiogelu 39 o swyddi lleol,
 - creu 30 o gyfleoedd hyfforddi, a
 - creu 96 o gyfleoedd gwirfoddoli.
- Cyflwynwyd achos busnes i Lywodraeth Cymru i geisio cael dynodi Amlwch yn rhan o'r Parth Menter. Cafodd dau safle eu dynodi yn y tref i helpu sbarduno'r economi a chefnogi creu swyddi lleol yng ngogledd yr Ynys.
- Sefydlwyd menter gydweithredol â Grŵp Llandrillo-Menai i ddatblygu Fframwaith Brentisiaethau ar gyfer Gogledd Ynys Môn i helpu i ddarparu cyfleoedd ar gyfer prentisiaethau at y dyfodol yn yr ardal.

Cafwyd siomedigaeth fawr ym Medi 2020 pan gyhoeddodd Hitachi ei fod yn tynnu'n ôl o brosiect Wylfa Newydd, ac yn Ionawr 2021 pan gafodd Gorchymyn Cydsyniad Datblygu Wylfa Newydd ei dynnu'n ôl. Mae ein Rhaglen Ynys Ynni'n parhau i ymgysylltu â Llywodraethau'r DU a Chymru i ddiogelu datblygwyr newydd ar gyfer adeiladu gorsaf niwclear newydd yn Wylfa.

Mae Rhaglen Ynys Ynni'n parhau i gynnig cymorth i'r prosiectau eraill sydd yn cael eu datblygu, gan gynnwys Morlais, Datblygu Glannau Caergybi, Fferm Solar Môn, Fferm Solar Traffwll, Marina Caergybi ac Awel y Môr, y mae pob un ohonynt mewn cyfnodau gwahanol o ran eu prosiectau.

Mae'r Cyngor yn parhau i gydweithredu gyda phartneriaid rhanbarthol i yrru Bargen Twf Gogledd Cymru yn ei blaen. Arwyddwyd Cytundeb y fargen derfynol yn Rhagfyr 2020, a bydd Ynys Môn yn cael budd uniongyrchol ac anuniongyrchol o nifer o brosiectau allweddol, gan gynnwys prosiect Porth Caergybi, y Prosiect Prosesu Signal Digidol a Morlais.

Yn dilyn Brexit, rydym wedi cysylltu â Swyddogion Llywodraeth DU a Chymru i sicrhau bod newidiadau i'r tollau a'r ffiniau yng Nghaergybi yn cael eu cynllunio a'u cyflenwi'n briodol, a bod digon o adnoddau ar eu cyfer. Rydym hefyd wedi defnyddio cyllid CLILC i ganfod effeithiau Brexit ar yr Ynys ac i roi mesurau lliniaru ar waith yn eu herbyn.

Addysg a Sgiliau

Yr hyn yr ydym wedi'i wneud

Ar 20 Ionawr 2020, cytunodd Pwyllgor Gwaith Cyngor Sir Ynys Môn i ymgynghori ynghylch dyfodol darpariaeth ysgolion cynradd yn ardal Llangefni. Rhoddodd aelodau'r Pwyllgor Gwaith awdurdod i swyddogion gynnal ymgynghoriad statudol ar gynigion a allai weld buddsoddiad o £16 mewn addysg yn ardal Llangefni. Ymgwymerwyd â'r ymgynghoriad hwn yn ystod mis Chwefror / Mawrth 2020.

Yn dilyn yr ymgynghoriad, cytunodd y Pwyllgor Gwaith, yn ei gyfarfod ar 17^{eg} Rhagfyr 2020, ar yr opsiynau o ran:

- Adleoli ac adeiladu Ysgol Corn Hir newydd, gwerth £10m, ar safle gwahanol
- Cynyddu capasiti Ysgol y Graig gydag estyniad gwerth £6m i gymryd disgyblion o Ysgol Talwrn, cau Ysgol Talwrn ac adolygu dalgylchoedd Ysgol y Graig ac Ysgol Talwrn

Cynhaliwyd seremoni torri tywyrch ar safle'r Ysgol Corn Hir newydd yn Llangefni, ar ddydd Gwener, 11 Mehefin 2021, i nodi dechrau'r prosiect yn swyddogol.

Dywedodd Deilydd Portffolio Addysg Ynys Môn, y Cynghorydd Meirion Jones, *"Rydw i'n falch iawn y bydd y prosiect hwn yn cael ei ddechrau cyn hir."*

Ychwanegodd, *"Rydym yn defnyddio cyllid Llywodraeth Cymru i fuddsoddi mewn adeiladau addysgol newydd sy'n addas i'r diben, yn y lleoliadau cywir, sy'n bodloni anghenion disgyblion ac sy'n adnoddau y gall cymunedau eu defnyddio. Bydd datblygiad Ysgol Corn Hir yn arwain at fuddsoddiad sylweddol yn Llangefni – nid yn unig o ran isadeiledd newydd ond yn bwysicaf oll fel ffordd o sicrhau'r addysg orau ar gyfer y plant sy'n mynychu'r ysgol newydd."*

Hyd yma, mae tair ysgol 21ain Ganrif wedi cael eu hadeiladu a'u hagor ym Môn a hynny yng Nghaergybi, Llanfaethlu a Niwbwrch – buddsoddiad o £22m mewn Addysg ar yr Ynys.

Eglurodd Pennaeth Ysgol Corn Hir, Mr Rhys Roberts, *"Rydym ni gyd – yn blant, rhieni, llywodraethwyr a staff wrth ein boddau bod yr ysgol yn cael adeilad newydd a bod y gwaith adeiladu ar fin dechrau. Mae'n gyfnod cyffrous yn hanes yr ysgol."*

"Bydd adeilad newydd, modern ac addas i bwrpas yn sicrhau'r cyfleusterau a'r amgylchedd gorau ar gyfer ein plant. Gallwn rwan adeiladu ymhellach ar ein cynlluniau cyffrous ar gyfer dyfodiad y cwricwlwm newydd. Rydym yn hynod o ddiolchgar fod y Cyngor – y swyddogion a'r aelodau etholedig wedi gweithio mor galed i sicrhau ysgol fydd yn gwasanaethu'r ardal am sawl cenhedlaeth i ddod."

Penodwyd Wynne Construction fel y Contractwr Dylunio ac Adeiladu ac fe ddylai'r ysgol newydd – sydd wedi'i lleoli dros y ffordd i stad Bryn Meurig ar ffordd y B5109 – fod yn barod erbyn Chwefror 2023.

Mae'r gwaith yn parhau ar ddatblygu bloc newydd ar gyfer disgyblion Ysgol y Graig ac Ysgol y Talwrn. Cyhoeddir datblygiadau pellach ar ein gwefan ac mewn cyfrifon cyfryngau cymdeithasol yn ystod 2021/22.

Oherwydd effaith y pandemig, mae'r gwaith o ran y ffordd ymlaen ar gyfer darpariaeth addysgol yn ardaloedd Seiriol ac Amlwch am gael ei ail-werthuso.

Yn ystod y rhan gyntaf o'r flwyddyn roedd ysgolion yn gweithredu o dan amodau argyfwng oherwydd y pandemig coronafeirws. Roeddynt yn darparu canolfannau gofal i blant bregus ac i blant weithwyr allweddol, ac yn darparu gwersi a gweithgareddau digidol i'w cyflawni adref ar gyfer pob myfyriwr.

Ers hynny, mae'r ysgolion wedi datblygu eu strategaethau dysgu cyfunol ymhellach, felly os oes angen i ysgolion neu ddosbarthiadau gau oherwydd achos coronafeirws positif, maent wedi paratoi'n dda ac mewn sefyllfa i allu newid i ddulliau dysgu digidol yn rhwydd.

Erbyn hyn, mae athrawon, myfyrwyr a rhieni yn gyfarwydd iawn â'r broses hon, a defnyddir dysgu cyfunol yn ddyddiol yn ein hysgolion.

Mae gwaith ar y cyd rhwng y Cyngor a'r consortia rhanbarthol, GwE, i hybu cyfleoedd ar gyfer datblygiad proffesiynol parhaus, wedi arwain at ganolbwyntio mwy ar elfennau o ran arweinyddiaeth. Trwy gydol y flwyddyn ddiwethaf, cafwyd sawl enghraifft sy'n dangos y gwnaed ymdrechion i sicrhau bod llwybr datblygu ar gael i'r rheiny sy'n ymwneud ag addysg.

Bellach, mae 20 o athrawon sydd ar y rhaglen ddatblygu arweinyddiaeth ganol yn agos at gwblhau'r rhaglen.

Derbyniodd hyfforddwyr arweinyddiaeth hyfforddiant trwy GwE, gyda 4 ohonynt erbyn hyn ar y Rhaglen Arweinyddiaeth Uwch. Eleni, mae 6 o athrawon o ysgolion Ynys Môn yn ymgymryd â'r Rhaglen i Ddatblygu Darpar Benaethiaid.

Iechyd a Lles

Yr hyn yr ydym wedi'i wneud

Yn ystod blwyddyn o newid mawr, daeth ein cymunedau ynghyd gyda channoedd o gymdogion, aelodau teulu a ffrindiau'n rhoi cymorth i bobl y mae angen cymorth arnynt fwyaf.

Mae'r cysylltiad cryf hwn dros y flwyddyn wedi ein helpu ni a'n partneriaid Menter Môn a Medrwn Môn i adeiladu ar y sylfaen o wirfoddolwyr a sefydlwyd o fewn ein cymunedau ers dechrau'r pandemig.

Mae'r bartneriaeth yn gweithredu tair ffrwd waith, sy'n cynnwys –

- Cyfeillio a lles – gan gynnwys unigolion a oedd yn y grŵp a warchodir
- Y ffrwd waith bwyd, gan gynnwys y banciau bwyd a pharseli bwyd Neges
- Gwirfoddoli – gwirfoddolwyr arbenigol a chymunedol sy'n gweithio ledled yr Ynys

Dysgwyd sawl gwers yn sgil llwyddiant yr hyn a gynigiwyd gan Gynghrair Seiriol, gyda llawer o enghreifftiau o arferion da a ddefnyddiwyd i ddatblygu'r rhaglen, a datblygwyd wyth Cynllun Tro Da ar draws yr ynys.

Yn ystod mis Mawrth 2021, cafwyd apêl frys am wirfoddolwyr o ganlyniad i'r nifer o achosion o Covid-19 o fewn cymunedau Caergybi. Daeth gwirfoddolwyr ynghyd i helpu i gasglu a dosbarthu pecynnau profi i'r cymunedau lleol dros nifer o ddyddiau. Dysgwyd nifer o wersi o ganlyniad i'r profiad, ac fe'u defnyddiwyd bellach i helpu i baratoi ar gyfer sefyllfaoedd tebyg eraill o fewn cymunedau yn y dyfodol.

Mae llawer o droeon da yn parhau i ddigwydd ledled ein cymunedau, ond mae llai o wirfoddolwyr ar gael erbyn hyn gan fod llawer ohonynt wedi dychwelyd i'r gweithle. Er hyn, mae'n galonogol gweld, pe bai cynnydd arall mewn achosion, bod sicrwydd bod pobl yn barod i helpu eraill yn ystod cyfnodau anodd.

Ar y cyfan, ystyrir bod y gwaith gyda'r gwirfoddolwyr yn rhan o brosiect mwy hirdymor, gyda'r gobaith o wneud ein cymunedau'n fwy gwydn yn y dyfodol trwy sefydlu timau ardal ffurfiol.

O safbwynt tai, rydym wrthi'n barhaus yn adolygu'r modd yr ydym yn ymgysylltu â'n tenantiaid i sicrhau bod eu llais yn cael ei glywed bob amser wrth gynllunio'r gwasanaethau a gynigiwn ar eu cyfer. Yn ystod blwyddyn wahanol iawn i'r arfer, rydym wedi addasu i ddatblygu gwasanaeth sy'n fwy digidol nag erioed.

- O ganlyniad i newid sianeli yn y modd hwn, mae 40 o denantiaid nad oedd ganddynt lawer o sgiliau digidol wedi cofrestru'n llwyddiannus gyda Heneiddio'n dda a Medrwn Môn i ddatblygu eu sgiliau.
- Defnyddiwyd cyllid HRA gennym i fuddsoddi mewn 20 cyfrifiadur llechen i'n tenantiaid fel y gallent ryngweithio â ni ar ein platfformau digidol.

Mae'r Lolfeydd Cymunedol yn ailagor gyda chyfyngiadau tynn iawn ar waith i sicrhau bod y risg o achosion o Covid-19 yn cael ei leihau. Bydd hyn yn ein galluogi i gael deialog wyneb yn wyneb â thenantiaid nad ydynt agos i allu defnyddio adnoddau digidol. Rydym yn dal i fod yn ymwybodol hefyd bod rhaid i ni ddatblygu ein dulliau gweithio er mwyn cadw mewn cysylltiad â'r rheiny nad ydynt yn defnyddio adnoddau digidol, gyda briffiau gwybodaeth Môn FM yn un o sawl dull y byddwn yn eu datblygu yn ystod y flwyddyn.

Er mwyn mynd i'r afael â thlodi bwyd a bwyd sy'n mynd i safleoedd tirlenwi, fe aethom ati, ar y cyd â phartneriaid lleol, i gyflwyno cynllun 'Bwyd Da Môn / Môn Good Food'. Isod, gellir gweld astudiaeth achos ar y prosiect, ond gallwn ddweud yn sicr ein bod yn edrych ymlaen yn frwd am y rhagolygon o ran y cynllun at y dyfodol. Mae cynlluniau ar waith i sicrhau y gall pob cymuned ar yr Ynys gyrraedd y gwasanaeth trwy benodi gyrrwr fan i ddarparu gwasanaeth danfon i gartrefi, yn ogystal chasglu bwyd gan ein partneriaid. Buom yn llwyddiannus hefyd o ran ennill £165,000 mewn grantiau, gan gynnwys £41,000 arall gan yr ICF i ddatblygu'r cynllun at y dyfodol.

Mae'r Gwasanaeth Digartrefedd wedi gweld cynnydd yn y galw yn ystod Covid. Ers cau Cyswllt Môn, cynhaliwyd yr holl weithgaredd o ran digartrefedd dros y ffôn neu ar blatfformau digidol, gyda chymorth yn cael ei ddarparu o bell a thrwy ein darparwyr cymorth. Yn flaenorol, byddai cleientiaid yn cael eu gwahodd i fynychu apwyntiad wedi'i drefnu yn Cyswllt Môn, neu'n disgwyl am yr apwyntiad cyntaf a oedd ar gael y gellid ei gynnig ar y diwrnod hwnnw.

Ymatebodd Llywodraeth Cymru yn gyflym i'r pandemig, a chyflwynodd arweiniad y dylid lletya pob unigolyn ac aelwyd fel ymateb i bolisi iechyd cyhoeddus, o ran sicrhau bod pobl yn gallu diogelu eu hunain rhag Covid-19. Roedd angen i bob Awdurdod Lleol fynd ati'n gyflym i asesu nifer yr unedau llety brys a oedd ar gael, ynghyd â chanfod unedau ychwanegol nad oedd modd pennu eu nifer ar y pryd nac am faint o amser y byddai eu hangen.

Aethpwyd ati ar unwaith i lunio cynllun gweithredu i fynd i'r afael â hyn -

- Chwiliwyd am gapasiti ychwanegol o ran llety brys, fel Ciando, Prifysgol Bangor, ynghyd ag archwilio llety mewn Parciau Carafanau Lleol, ond heb fawr o ymateb o ran cynnig capasiti ychwanegol yn ffurf unedau o ganlyniad i amryw resymau.
- Rhoddwyd caniatâd datblygu a ganiateir ar gyfer Bunkabins ym Mhlas Penlan, Llangefni, a oedd yn darparu llety o fath 'portacabin' hunangynhwysol ar gyfer 8 unigolyn.
- Darparwyd cymorth ychwanegol i eiddo a oedd yn darparu llety brys (yr oedd y mwyafrif ohonynt yn sefydliadau Gwely a Brecwast) yng nghyfnod cychwynnol Covid, i sicrhau bod cyflenwad digonol o PPE i gynorthwyo lles cleientiaid yn ystod yr ychydig fisoedd cyntaf pan nad oedd yn hawdd cael gafael ar PPE.

Yn ystod 2020-21, cysylltodd 782 o aelwydydd â'r Gwasanaethau Tai am gyngor a chymorth, o gymharu â 652 yn 2019-20. O'r niferoedd hyn, roedd mwyafrif y rhai a oedd yn datgan eu bod yn ddigartref (66%) yn aelwydydd ag oedolyn sengl ac roedd 27% yn aelwydydd â phlant.

Mae aelwydydd yn cysylltu â'r Gwasanaeth am y rhesymau a ganlyn, yn unol â nifer uchaf y rhai sy'n datgan eu bod yn ddigartref:-

1. Chwalu perthynas
2. Perthnasau neu ffrindiau yn methu rhoi llety mwyach
3. Eiddo anaddas
4. Rhiant yn methu rhoi llety neu'n methu gwneud hynny mwyach

Roedd nifer yr aelwydydd a leolwyd mewn llety brys yn ystod 2020-21 yn amrywio o rhwng 27 i 63 o unigolion a theuluoedd bob nos. Dyma'r nifer uchaf a mwyaf cyson o aelwydydd y mae'r Gwasanaeth wedi darparu ar eu cyfer. Mewn cymhariaeth, lleolwyd rhwng 3 a 26 o aelwydydd mewn llety brys bob nos yn ystod 2019-20.

Gwelsom gynnydd yn nifer y bobl â

- Phroblemau iechyd meddwl,
- Problemau o ran camddefnyddio sylweddau,
- Cynnydd yn nifer y bobl hŷn,
- Aelwydydd sy'n profi trais domestig, a
- Pobl ifanc yn cael eu heithrio o blith eu teuluoedd neu ffrindiau.

Mae atgyfeiriadau i'r Grant Cymorth Tai yn cefnogi'r wybodaeth o ran y data hwn, gyda phroblemau iechyd meddwl, trais domestig a chwalu perthnasau'n brif resymau dros gael mynediad i gymorth. Yn aml, mae pobl sy'n datgan bod arnynt angen cymorth mewn cyflwr bregus iawn, gyda darpariaeth yn cael ei wneud o ran bwyd, pecynnau cychwyn tenantiaeth, dodrefn sylfaenol a phecynnau i gynorthwyo os oes angen hunanynysu o ganlyniad i Covid.

Yn ystod y pandemig, ariannwyd costau lletya unigolion mewn llety brys gan Lywodraeth Cymru. Gellir cael rhagor o wybodaeth am ein hymateb i ddigartrefedd yn ystod y pandemig [yma](#).

Yn ystod cyfnod rhyfedd ac anodd i'n plant ysgol, lle'r oeddynt yn gorfod gwneud gwaith ysgol adref a ddim yn cael gweld eu ffrindiau a'u hathrawon am gyfnodau hir, mae cymorth o ran iechyd meddwl yn faes hanfodol i sicrhau eu datblygiad. Mae strategaeth ar gyfer deall iechyd meddwl o fewn ein hysgolion wedi datblygu'n dda yn ystod y flwyddyn. Cafwyd sawl enghraifft dda sy'n dangos sut y cafodd camau i hybu iechyd a lles eu hintegreiddio o fewn ein hysgolion yn ystod y flwyddyn.

Mae nifer o athrawon ac aelodau staff o fewn ein hysgolion wedi derbyn hyfforddiant ac yn gweithio tuag at gyflawni diploma 'ysgolion sy'n ystyried trawma'. Cyflwynwyd rhaglen 'Sense' yn llwyddiannus ym mhob ysgol gynradd ac uwchradd ledled yr Ynys, sy'n sicrhau bod gan ddisgyblion rhwng 4-16 oed ddealltwriaeth gadarn o sut i fwrw ymlaen yn synhwyrol i ofalu eu hanghenion o ran iechyd a lles. Cynigiwyd cynllun hyfforddiant iechyd meddwl gan y Gwasanaeth Seicoleg Addysg, a gaiff ei deilwra ar gyfer bob ysgol unigol. Cafwyd cydweithredu agos rhwng y Gwasanaeth Anghenion Dysgu Ychwanegol a Chynhwysiant (ADYCh), y Cynllun Ysgolion Iach a'r Gwasanaeth Plant ac Iechyd, a fydd yn arwain at ragor o ddatblygiadau yn y dyfodol fel y dysgir gwersi trwy gydol y flwyddyn.

Astudiaeth Achos –

Mae Bwyd Da Môn yn fudiad cyffrous, newydd, sydd wedi tyfu o gydweithio rhwng nifer o sefydliadau yn cynnwys Cyngor Sir Ynys Môn, Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr, Cyngor ar Bopeth Ynys Môn, Cymdeithas Tai Clwyd Alyn, Grŵp Llandrillo Menai, Banc Bwyd Môn, sefydliadau sector preifat a nifer o sefydliadau yn y sector gwirfoddol.

Bob blwyddyn, mae tunelli o fwyd, gwerth biliynau o bunnoedd, yn cael ei anfon i safleoedd tirlenwi. Mae hyn yn cael effaith amgylcheddol enfawr ac mae hefyd yn golygu colli bwyd y gellid ei ail-bwrpasu'n hawdd a'i ailddosbarthu i'r gymuned, gan roi mynediad i bobl at fwyd o ansawdd da am bris isel a fyddai fel arall yn cael ei wastraffu. Sefydlwyd Bwyd Da Môn i fynd i'r afael â'r broblem hon ar Ynys Môn.

Datblygir hyb cymunedol o amgylch y cysyniad o siop nid er elw sy'n ailddosbarthu cynnyrch gan nifer o archfarchnadoedd a chynhyrchwyr bwyd eraill.

Bydd gan Bwyd Da Môn Good Food amrywiaeth eang o stoc, gyda phwyslais ar gynnyrch maethlon, ffres. Cyfrannir pob eitem gan archfarchnadoedd, dosbarthwyr cyfanwerthu, y sector lletygarwch, darparwyr gofal, a chyflogwyr mawr.

Erbyn hyn, mae Bwyd Da Môn ar agor ac rydym bellach mewn sefyllfa i dderbyn gwastraff bwyd gan aelodau o'r gymuned er mwyn lleihau'r gwastraff sy'n mynd i safleoedd tirlenwi a mynd i'r afael â thlodi bwyd ar Ynys Môn.

Bu'r Gwasanaethau Tai'n rhan annatod o'r datblygiad hwn trwy ddarparu cymorth o safbwynt strategol a gweithredol. Wrth fynd ymlaen, bydd y Gwasanaethau Tai'n defnyddio eiddo Bwyd Da Môn i hybu Cyfranogiad Tenantiaid, a byddir yn mynd ati i annog tenantiaid i ddod yn aelodau, law yn llaw â darparu rhywfaint o oriau fel gwirfoddolwyr.

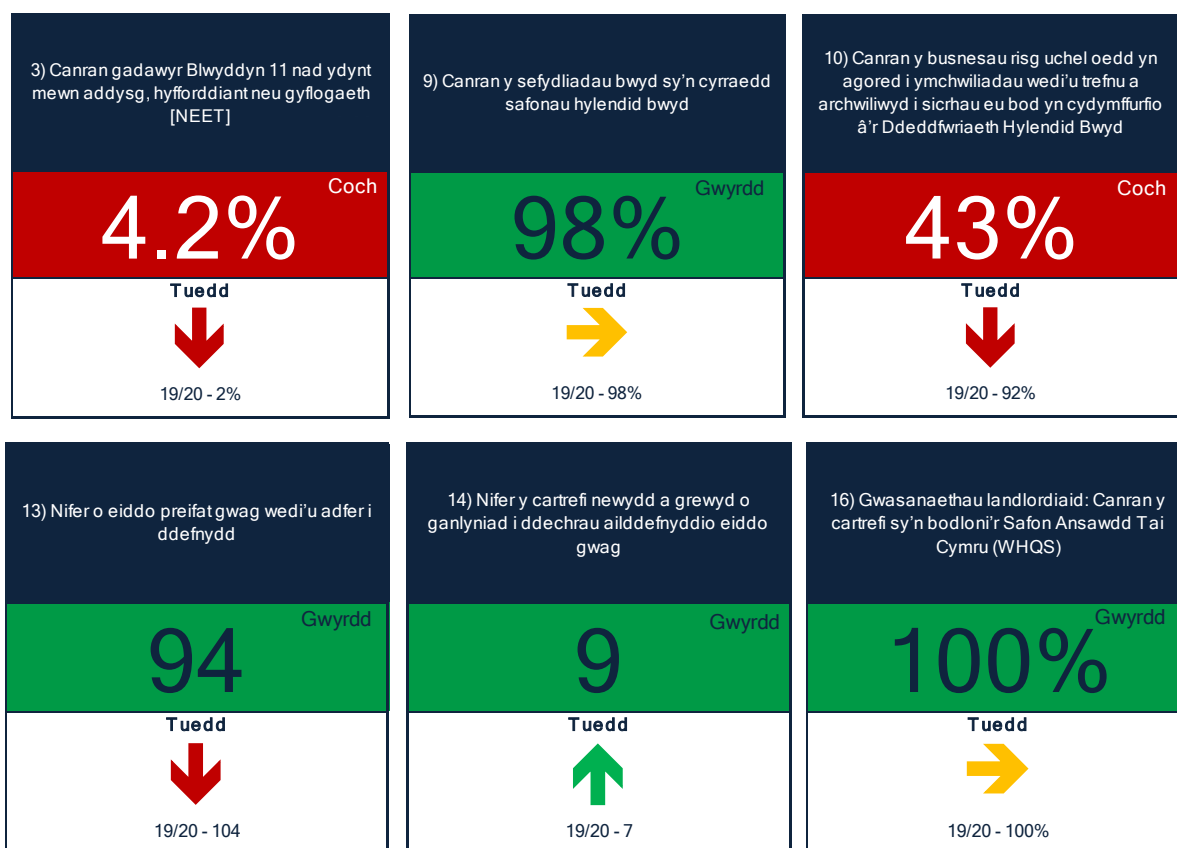
Mae sawl un o denantiaid y Cyngor wedi defnyddio'r fenter gwastraff bwyd ardderchog hon sydd nid yn unig yn mynd i'r afael â lleihau faint o fwyd sy'n mynd i safleoedd tirlenwi, ond hefyd yn cefnogi ymdrechion i fynd i'r afael â thlodi o ran bwyd a thlodi'n gyffredinol.

“Mae pethau gwahanol o bwys i bob un ohonom ni, ond un o fy rhai i yw gweld Ynys Môn yn llwyddo. lawn, dwi wedi ymwneud a darparu pryddau o fwyd a chefnogi banciau bwyd, sydd yn un peth, ond pan nes i glywed am Bwyd Da Môn, nes i feddwl – haleliwia, am fenter wych. Mae'n gas gen i wastraff hefyd – wrth dyfu i fyny a rŵan fel rhywun efo wyrion, doedden ni byth yn taflu pethau, yn sicr dim bwyd. O ran archfarchnadoedd yn taflu bwyd sydd yn berffaith dda, yn syml, oherwydd nad oedd cartref ar gyfer rhywfaint ohono, wel mae rhaid ffeindio ffordd arall. Mae gweithio yn y siop yn Llangefni wedi bod yn agoriad llygad - y gwerth mae rhywun yn ei gael am ei arian am un peth. Yr holl fwyd yma am £5 yr wythnos? A'r amrywiaeth hefyd. Gwir, mae yna bob math o eitemau bob-dydd y mae pawb eisiau, ond weithiau mae'r pethau ar y silffoedd neu'r rhewgelloedd ac oergelloedd yn fy synnu, hyd yn oed pethau nad ydw i erioed wedi clywed amdanynt o'r blaen. Mae'r cwsmeriaid yn amrywio gymaint â'r bwyd. Yn aml maent yn chwilio am fwyd ar gyfer eu teulu, ond mae rhai yn

awyddus i wybod beth sy'n newydd, beth sy'n ddiddorol neu yn rhywbeth newydd i drio, neu i wneud yn rhan o bryd newydd o fwyd. Ni waeth am sut y maent yn siopa, mae hi bob amser yn wych pan fyddent yn cerdded i ffwrdd yn hapus ac eich bod chi wedi chwarae rôl yn hynny." Stephen Marsden – gwirfoddolwr ers Mawrth 2021

"Nes i gychwyn fel aelod o Bwyd Da Môn, ond nes i ddisgyn mewn cariad efo'r syniad, a phopeth mae'r cwmni dielw yn sefyll amdano. Nes i benderfynu cymryd y naid a dechrau gwirfoddoli. Dyma oedd un o'r pethau gorau i mi ei wneud ers tro. Wrth wirfoddoli, rydw i'n cael synnwyr go iawn o gyflawniad ac yn teimlo fy mod i'n rhoi rhywbeth yn ôl i'r gymuned. Trwy wirfoddoli, rydw i wedi gwneud ffrindiau a chyfarfod gymaint o bobl wahanol o fy nghymuned fy hun. Bob math o bobl anhygoel, i gyd efo un diddordeb cyffredin; arbed gwastraff bwyd. Trwy ddod yn wirfoddolwraig rydw i wedi dysgu amryw o bethau, a dyma'r profiad gorau i mi ei gael erioed. Mae gen i sgiliau newydd a ffrindiau oes. Mae bod yn wirfoddolwr i gwmni cymunedol di-elw bach yn brofiad anhygoel ac rydw i mor falch o fod yn rhan o'r tîm." Katherine Edwards – gwirfoddolwraig ers Mai 2021.

Dangosyddion Perfformiad a Dadansoddiad

Mae'r dangosyddion sydd ar gael ar gyfer ein Hamcan Llesiant 1 wedi perfformio'n dda yn ystod y flwyddyn, o gymharu â'u targedau, ac eithrio 2 ddangosydd a oedd yn goch yn erbyn eu targedau gosodedig ar gyfer y flwyddyn. Roedd 4 o'r dangosyddion naill ai wedi gwella neu mae'r perfformiad sy'n gysylltiedig â hwy wedi'i gynnal o hynny yn 2019/20, tra bo 3 o'r dangosyddion cymharol wedi dirywio o gymharu â 2019/20.

Yn anffodus, cafodd 11 (61%) o'r 18 o ddangosyddion a osodwyd yn erbyn yr amcan hwn eu heffeithio gan y pandemig Covid-19 ac ni chawsant eu monitro yn ystod y flwyddyn. Fel y trafodwyd uchod yn adran dangosyddion perfformiad a dadansoddiad y ddogfen hon, roedd yr holl resymau am beidio â chasglu'r rhain y tu hwnt i'n rheolaeth am amryw resymau.

Y dangosydd cyntaf a oedd yn goch yn erbyn ei darged oedd dangosydd 3 uchod. Cyhoeddwyd hwn gan Gyfrfa Cymru yn dilyn arolwg ciplun ym mis Tachwedd 2020 o'r rheiny sy'n NEET (Ddim mewn

Addysg, Cyflogaeth neu Hyfforddiant), ac a oedd wedi gadael blwyddyn 11 ym mis Mai 2020. Roedd y perfformiad yn golygu y rhoddwyd y Cyngor yn y chwarterl isaf ar gyfer y dangosydd hwn am y flwyddyn. Yn ddiamau, tra bo pandemig Covid-19 wedi effeithio perfformiad y dangosydd, o ran nad oedd swyddogion yn gallu ymweld â chartrefi'r bobl ifanc hyn, roedd yn amlwg bod ffactorau eraill ar waith hefyd.

Mae swyddogion ieuenctid yn gweithio'n agos â'r bobl ifanc sy'n NEET ar ôl derbyn eu henwau gan Gyrfa Cymru. Eleni, yn anffodus, o ganlyniad i amgylchiadau y tu hwnt i'n rheolaeth, ni chawsom wybod am sawl un o'r unigolion hyn tan fis Tachwedd, ar adeg yr arolwg ciplun. Cafodd y mater hwn ei godi'n ffurfiol â Gyrfa Cymru.

Gan edrych ymlaen, mae'r Gwasanaeth Ieuenctid wedi cytuno ar weithdrefn newydd gyda Gyrfa Cymru i'w dilyn ar gyfer 2021. Sefydlwyd panel Blwyddyn 11 hefyd, gydag aelodau'n cynrychioli'r ysgolion, TRAC, Gyrfa Cymru, Grŵp Llandrillo Menai, Swyddogion Lles, Cyfiawnder Ieuenctid ac eraill i helpu i fynd i'r afael â'r mater. Hefyd, defnyddir systemau eraill sydd eisoes ar waith i helpu i wella'r perfformiad hwn wrth fynd ymlaen.

Yr ail ddangosydd a oedd yn goch yn erbyn ei darged oedd dangosydd 10 uchod, sef canran y busnesau risg uchel a oedd yn destun arolygiadau a oedd wedi'u cynllunio a arolygwyd i sicrhau cydymffurfiaeth â Deddfwriaeth Hylendid Bwyd.

Cafodd y gwaith hwn ei effeithio gan y pandemig Covid-19, o ran nad oedd ond modd cynnal 35 o'r 159 arolygiad a gynlluniwyd ers Ebrill 2020. Roedd hyn oherwydd bod rhaid i Swyddogion Iechyd yr Amgylchedd (EHO) hoelio eu sylw ar reoli heintiau a gwaith a oedd yn gysylltiedig â Covid-19 yn ystod y pandemig. Caiff yr holl achosion a gyfeirir at yr EHO gan y tîm Profi, Orlhain a Diogelu (TTP) eu harchwilio, gan leihau eu capasiti i allu cynnal arolygiadau hylendid bron yn gyfan gwbl.

Cafodd gwaith ei rwystro gan gau busnesau a'r cyfnodau clo. Cyfeiriwyd unrhyw adnoddau a oedd ar gael tuag at ymateb i ganllawiau'r Asiantaeth Safonau Bwyd (FSA) o ran y gwaith y dylid ei flaenoriaethu. Mae Cynllun Adferiad yr FSA yn nodi nad oes unrhyw ddisgwyliad i gwblhau arolygiadau sydd wedi'u cynllunio tan 2022/23. Hyd yma, o safbwynt cenedlaethol, ni dderbyniwyd unrhyw gadarnhad o ran sut y caiff arolygiadau eu blaenoriaethu ar ôl y pandemig. Hefyd, oherwydd gostyngiad mewn safonau / diffyg cydymffurfiaeth yn yr eiddo hynny a arolygwyd, mae hyn yn golygu bod yr arolygon hyn yn cymryd llawer mwy o amser i'w cwblhau.

Amcan Llesiant 2: Cefnogi Oedolion a Theuluoedd Bregus i'w Cadw'n Ddiogel, yn Iach ac Mor Annibynnol â Phosibl

Cymorth i Oedolion Hŷn a Bregus

Yr hyn yr ydym wedi'i wneud

Unwaith eto, gallwn nodi, yn sicr, mai 2020/21 fu un o'r blynyddoedd mwyaf heriol i fod yn gweithio yn y Gwasanaethau Cymdeithasol oherwydd y pandemig Covid-19 ledled y byd. Roedd ymdrechion aruthrol ein gweithwyr gofal rheng flaen yn ein cartrefi gofal, ynghyd â'n timau gofal cartref, mewn lleoliadau mewnol ac allanol, yn rhyfeddol. Cafwyd llawer o straeon cadarnhaol ynghylch eu hymroddiad a'u hymrwymiad i gleientiaid yn ystod y flwyddyn, gyda llawer yn mynd y tu hwnt i'w dyletswyddau gofynnol.

Er gwaethaf pandemig Covid-19 a'r heriau ariannol bythol gynyddol a wynebwyd, rydym wedi parhau i wneud cynnydd, er yn arafach oherwydd pwysau'r pandemig. Yn ystod y flwyddyn, rydym wedi cadw mewn cysylltiad yn rheolaidd â chydweithwyr Arolygiaeth Gofal Cymru (AGC), yr ydym wedi gweithio'n agos gyda hwy trwy gydol y pandemig, i sicrhau lles a diogelwch dinasyddion Ynys Môn.

Oherwydd y pandemig

- Gwelwyd gostyngiad syfrdanol yn nifer y bobl sy'n gallu cael at Wasanaethau Iechyd yn gorfforol,
- Mae'r mwyafrif o apwyntiadau bellach yn cael eu cynnal dros y ffôn neu drwy apiau ar-lein,
- Mae'r symudiad sydyn tuag at apwyntiadau ac ymgynghoriadau ar-lein wedi eu gadael yn teimlo'n fwy datgysylltiedig nag erioed,
- Mae'r rhwystrau'n cynnwys
 - Dim mynediad i'r rhyngwrdd.
 - Dim dyfeisiau i fynd ar-lein,
 - Dim sgiliau a hyder i ddefnyddio'r systemau newydd,
 - Dim cefnogaeth gan ffrindiau neu aelodau teulu i'w rhoi ar ben ffordd gyda'r dechnoleg.

Mae'r Strategaeth Cyfleoedd Diwrnod Anabledd Dysgu wedi'i chymeradwyo gan y Cyngor a chafwyd cytundeb am ymgynghoriad llawn ar ddatblygu darpariaeth gymunedol (yn seiliedig ar ganlyniadau unigol) ledled yr ynys. Yn anffodus, oherwydd yr ymateb i COVID-19 a'r cyfyngiadau lleol ar deithio a chyswllt wyneb yn wyneb, ni fu'n bosibl cynnal yr ymgynghoriad.

Mae grŵp llywio'r prosiect wedi parhau i gyfarfod, a thrwy ddefnyddio'r grant Cronfa Gofal Integredig, sefydlwyd swydd datblygu adnoddau cymunedol newydd. Cafwyd cryn dipyn o gynnydd o ran nodi adnoddau cymunedol yn ardal Caergybi a chynigir ymestyn y gwaith hwn i weddill yr ynys yn ystod y flwyddyn. Mae rhaglen o weithgareddau a chyfleoedd wedi'i chyd-gynhyrchu gyda phobl ag anableddau dysgu.

Cynigir hefyd y byddir yn cryfhau ein trefniadau comisiynu gyda darparwyr allanol i sicrhau bod darpariaeth yn y dyfodol yn cwrdd â chanlyniadau unigol ac yn hyrwyddo dilyniant ac annibyniaeth trwy'r gefnogaeth a gynigir.

Mae sefydlu a datblygu timau adnoddau cymunedol (TAC) ledled Ynys Môn yn parhau i fod yn flaenoriaeth gwasanaeth. Dros y 12 mis diwethaf, mae'r Gwasanaethau Oedolion wedi

- Ailstrwythuro i dair bro TAC dynodedig.

- Wedi dechrau gweithio'n rhithwir gydag asiantaethau iechyd a phartneriaid i yrru'r agenda integreiddio yn ei blaen.
- Cafwyd cynnydd gyda sefydlu cyfarfodydd amlddisgyblaethol wythnosol i drafod achosion cymhleth.
- Mae gostyngiad yn nyranid y cyllid gan Lywodraeth Cymru i gefnogi'r rhaglen Drawsnewid wedi arwain at adolygu strwythur y prosiect ac, er mwyn gyrru'r Prosiect yn ei flaen yn 2021/22, mae Ynys Môn wedi sicrhau ei fod yn fewnol.

Defnyddiwyd Cronfa Gofal Integredig Llywodraeth Cymru i brynu adeilad yng nghanol y dref yn Llangefni, i gefnogi Mencap Môn a darparu Hyb ar eu cyfer yng nghanol Ynys Môn, fel bod modd iddynt roi eu gweledigaeth ar waith - "byd lle mae pobl ag anabledd dysgu yn cael eu gwerthfawrogi'n gyfartal, eu bod yn cael clust a chael eu cynnwys."

Oherwydd Covid-19, mae'r Hyb wedi bod ar gau yn ystod rhan helaeth o'r flwyddyn, ond mae Mencap Môn wedi bod yn brysur yn cynnal sesiynau rhithwir ar gyfer ei aelodau, a'r gobaith yw y bydd gweithgareddau'n aildechrau cyn bo hir.

Mae'r tîm Gwasanaethau Cymorth Cymunedol Iechyd Meddwl yn hwyluso ystod o gyfleoedd i bobl gymryd rhan mewn cyfleoedd cymunedol a hamdden ac ennyn diddordeb ynddynt, gan felly wella lles, lleihau arwahanrwydd cymdeithasol a hyrwyddo gwydnwch a chefnogaeth gan gymheiriaid. Yn ystod y flwyddyn,

- Bu'n rhaid rhoi'r gorau i lawer o weithgareddau cymunedol,
- Cyflwynodd y tîm ystod o gyfleoedd i bobl gadw mewn cysylltiad a chymryd rhan mewn gweithgareddau cymdeithasol a dysgu 'rhithwir',
- Cysylltwyd yn rheolaidd ag unigolion a gefnogir,
- Lle bo angen, cyfeiriwyd at ffynonellau cymorth eraill,
- Datblygwyd pecynnau gwybodaeth brys a'u rhannu â phobl a oedd yn byw mewn llety â chymorth er mwyn sicrhau bod cefnogaeth briodol ar gael bob amser.
- Gwelwyd cynnydd gyda chyflwyno cymorth prosiect Medraf ('I-Can') trwy hybiau cymunedol a thîm Cyngor ar Bopeth (CAB) Ynys Môn,
- Yn ychwanegol i hyn, cynigir cymorth y Tîm Iechyd Meddwl ar-lein, trwy gyfarfodydd rhithwir,
- Yn ôl arwyddion cynnar, mae'r fethodoleg hon yn profi i fod yn llwyddiannus ac mae'n debygol mai hwn fydd y model ar gyfer y dyfodol,
- Hefyd, mae'r tîm gwasanaethau cymorth iechyd meddwl wrthi'n mynd ati'n raddol i ailgyflwyno rhaglen o gyfleoedd cymdeithasol a hamdden o fewn cymunedau lleol, yn unol â rheoliadau COVID-19.

Yn ystod y flwyddyn, roeddem wedi diogelu cyllid i ddatblygu model Hyb Cymunedol Rhithwir ar yr ynys. Cyn bo hir, wrth weithio gyda'n partneriaid, sef Medrwn Môn, y Gynghrair Hybiau Cymunedol, Cyngor Pobl Hŷn Ynys Môn a Canolfan Cydweithredol Cymru, byddir yn lansio canolbwynt cymunedol ar-lein mewn ymateb i gau hybiau cymunedol dros dro yn ystod yr argyfwng coronafeirws.

Er y codwyd y cyfyngiadau'n ddiweddar, rydym yn ofni mai llawer o'r bobl sy'n mynd i weithgareddau Hyb Cymunedol yw'r bobl sydd fwyaf mewn perygl, ac felly bydd gofyn iddynt barhau i gadw pellter cymdeithasol, cysgodi a hunanynysu am gyfnod hir eto. Gyda hyn mewn golwg, roeddem yn teimlo bod angen sicrhau bod y rhwystrau hyn sy'n atal rhyngweithio cymdeithasol a chymryd rhan yn cael eu goresgyn trwy sicrhau ffordd haws a fforddiadwy i gymdeithasu ar ei newydd wedd.

Mae gwaith i yrru'n cynlluniau yn eu blaenau ar gyfer cynllun Gofal Ychwanegol yn ne'r Ynys wedi gwneud cynnydd eleni. Os caiff ei gytuno gan y Pwyllgor Gwaith, mae safle posibl wedi'i glustnodi ar gyfer y datblygiad £13.5m. Bydd y cynlluniau, sy'n amodol ar gael caniatâd cynllunio, yn gweld 45 o randai yn cael eu diogelu at ddibenion gofal ychwanegol, gyda 15 o welyau yn cael eu defnyddio ar gyfer cymorth arbenigol.

Gellir cael rhagor o wybodaeth am y gwaith a wnaed gan y Gwasanaethau Cymdeithasol yn yr [Adroddiad Blynyddol y Cyfarwyddwr ar Effeithiolrwydd y Gwasanaethau Cymdeithasol 2020/21](#).

Cymorth i Deuluoedd a Phlant

Yr hyn yr ydym wedi'i wneud

Yn yr hyn fu'n flwyddyn anodd i'n gwasanaethau sy'n cefnogi teuluoedd a phlant, rydym wedi llwyddo i ymgymryd â'r canlynol o fewn ein Gwasanaeth Plant a Theuluoedd:

- Rydym yn gweithio gyda phobl ifanc ag anghenion gofal cymhleth sydd wedi dioddef trawma plentyndod cynnar ac sy'n cael trafferth gydag anhwylderau ymlyniad.
- Ar hyn o bryd mae gennym ddau Gartref Grŵp Bach - o'r enw "Cartrefi Clyd Môn" - sydd wedi'u cofrestru a chael eu traed danynt –
 - Cartref Clyd Bryn Hwfa, sy'n gartref i un unigolyn ifanc,
 - Cartref Clyd Llanfair, lle mae dau unigolyn ifanc yn byw.
- Rydym yn bwriadu cofrestru cartref grŵp bach arbenigol arall, a fydd yn gyfle i blant a gefnogir gan y gwasanaethau plant arbenigol gael seibiant.
- Rydym hefyd yn gobeithio cael trydydd cartref grŵp bach ar gyfer plant sy'n derbyn gofal cyn diwedd y flwyddyn ariannol nesaf, a fydd yn fodd i ni allu cynnig lle i ddau unigolyn ifanc lleol arall, a fyddai, fel arall, mewn perygl o gael eu lleoli'r tu allan i'r Sir.
- Eleni, mae Timau Maethu o bob un o'r 22 Awdurdod Lleol ledled Cymru wedi gweithio gyda'i gilydd i godi ymwybyddiaeth trwy fideo a cherdd arbennig, chwalu mythau ynghylch maethu, ac ym mis Mai 2021, goleuwyd adeiladau/tirnodau ledled Cymru fel arwydd o gefnogaeth i'n gofalmwyr maeth i godi ymwybyddiaeth o gyfleoedd maethu.
- Hyd at ddiwedd mis Mawrth 2021, roedd gan y Tîm Lleoli Plant (Gwasanaeth Maethu Ynys Môn) gyfanswm o 64 o deuluoedd maeth, yn cynnwys:
 - 36 o gartrefi maethu prif ffrwd
 - 28 o aelwydydd cysylltiedig, (mae hyn yn cynnwys un wedi'i gofrestru dros dro dan Reoliad 26)
- Un peth cadarnhaol yn ystod y flwyddyn ddiwethaf oedd ein bod wedi gallu parhau i recriwtio, asesu, cymeradwyo a chefnogi gofalmwyr maeth ar Ynys Môn yn ystod y pandemig, trwy ddefnyddio ffyrdd newydd o weithio megis ymweliadau cartref 'rhithwir' trwy fideo. Yn ystod 2020/21 bu i ni gymeradwyo:
 - 9 o gartrefi maethu prif ffrwd (cyffredinol)
 - 14 o aelwydydd cysylltiedig (teulu a ffrindiau)
- Ar adeg ysgrifennu hwn, mae tua 110 o unigolion wedi'u cofrestru ar gyfer ein cartrefi gofal maeth.
- Mae'n bleser cael nodi bod nifer uwch o blant yn cael aros ar yr Ynys, ac mae hyn yn bwysig fel y gallant barhau i fod yn rhan o'u teuluoedd estynedig a'u cymunedau lleol.
- Rydym wedi cymeradwyo nifer fechan o leoliadau Maeth Arbenigol yn ystod y flwyddyn a fydd yn rhoi cymorth i'r fam a'i babi yn yr un lleoliad, sy'n osgoi'r angen am leoli teuluoedd y tu allan i'r Sir ar gyfer asesiadau a chymorth arbenigol.

- Yn ystod 2020-21, roeddem wedi cyfrannu at Wasanaeth Mabwysiadu Rhanbarthol Gogledd Cymru, lle cafodd pump o blant o Ynys Môn eu lleoli â theuluoedd ar gyfer eu mabwysiadu.
- O'r pump o blant, daeth un ohonynt wedyn yn destun gorchymyn mabwysiadu ac felly fe gafodd ei fabwysiadu'n ffurfiol.
- Mae'n debygol y caiff y pedwar plentyn arall eu mabwysiadu'n ffurfiol yn ystod 2021-22.
- Yn gadarnhaol, mae pum teulu o Ynys Môn ar hyn o bryd yn y broses o gael eu hasesu i fod yn fabwysiadwyr. Y tebygrwydd yw, os byddant yn llwyddiannus, na fydd plant Ynys Môn yn cael eu lleoli gyda'r teuluoedd hyn. Fodd bynnag, byddant yn cyfrannu at y gronfa o fabwysiadwyr sy'n gallu rhoi lleoliadau i blant Cymru ledled Gogledd Cymru a thu hwnt.

Cafodd gwaith i gynyddu'r Stoc Dai ei effeithio gan y pandemig Covid-19. Cafwyd oedi o ran yr amserlen ar gyfer cwblhau'r prosiect i gynyddu'r stoc dai ar gyfer tenantiaid. Mae'r nod terfynol o gyflawni cynnydd o 83 o dai yn dal i fod ar y trywydd iawn i'w gyflawni erbyn diwedd Mawrth 2022. Ar adeg ysgrifennu hwn, cafodd 26 o dai newydd eu hadeiladu, roedd 9 o dai wedi'u hailddatblygu, cafodd 8 o dai a fu'n flaenorol yn rhan o stoc dai'r Cyngor eu hail-brynu, ac mae 38 o dai eraill yn cael eu datblygu ar hyn o bryd.

Yn ystod y flwyddyn, derbyniwyd grantiau gennym gan 'Raglen Tai Arloesol 2020-21' a 'Grant Cyfalaf Cam 2 Grant Digartrefedd 2020/21' i ddatblygu safle hen Ysgol Llaingoch, Caergybi, ac adeiladu cartrefi newydd ar y safle.

Defnyddiwyd Premiwm y Dreth Gyngor gennym hefyd i sicrhau bod pobl leol yn gallu cael mynediad i dai addas o fewn eu cymunedau lleol, trwy ddatblygu a moderneiddio 3 cartref gwag er mwyn iddynt fod ar gael i'w prynu gan drigolion lleol sy'n prynu am y tro cyntaf.

Yn anffodus, mae'r pandemig Covid-19 wedi effeithio ar y gwaith o ran cyflwyno system Gwasanaethau Tenantiaid Digidol a fydd yn caniatáu i denantiaid gyfathrebu â ni thrwy ddulliau digidol, gan gynnwys hysbysu am unrhyw faterion o ran gofal cwsmer, gofal a gwaith atgyweirio, talu rhent a hysbysu ynghylch unrhyw gwynion am ein hystadau. Bydd datblygiad y gwaith hwn yn parhau yn 2021/22. Gellir gweld rhagor o ddiweddariadau ar gysylltu â'n tenantiaid o dan [lechydd a Diogelwch uchod](#).

Astudiaeth Achos 2 – Astudiaeth Achos yng nghyswllt y Grant Cymorth Tai

At ddibenion yr astudiaeth achos hon, ac i ddiogelu a pharchu hawl y cleient i fod yn anhysbys, byddwn yn newid ei enw i "John".

Mae John ddyn 35 oed sy'n derbyn cymorth gan y Gwasanaethau Iechyd Meddwl Cymunedol Lleol. Mae John yn sengl ac yn byw mewn Llety Byw â Chymorth - Cefnogi Pobl.

Bu John dan ofal amryw Dimau Iechyd Meddwl Cymunedol mewn ardaloedd eraill o'r DU, fodd bynnag, daeth o fewn y gwasanaeth lleol hwn yn ystod haf 2019, ar ôl iddo symud i Ynys Môn yn dilyn ei dderbyn i'r Uned Iechyd Meddwl agosaf.

Mae John yn dioddef Anhwylder Personoliaeth Ansefydlog yn Emosiynol (EUPD), sydd hefyd yn creu trafferthion iddo o ran iselder a gorbryder. Ers blynnyddoedd lawer, mae John wedi brwydro â dibyniaeth ar alcohol, ond ar ôl ei dderbyn yn wirfoddol i Ganolfan Dadwenwyno yng Ngogledd Cymru yn Ionawr 2020, ynghyd â chymorth gan y Tîm Camddefnyddio Sylweddau Lleol a'r Tîm Iechyd Meddwl Cymunedol, mae John wedi llwyddo i roi'r gorau i alcohol ers ei dderbyn i'r Ysbyty.

Mae clywed lleisiau'n symptom cyffredin o EUPD, yn enwedig o ran unigolion sydd wedi profi trawma yn y gorffennol - sy'n wir yn achos John. Mae John yn clywed y lleisiau'n ddyddiol, yn enwedig gyda'r nos, sy'n ei gadw'n effro, a phrin yw'r nosweithiau iddo gael mwy nag awr o gwsg. Mae'r lleisiau a glywir gan John yn annifyr, yn ymosodol ac yn ymwthiol tuag at John, gan ddweud wrtho'n rheolaidd i redeg i ffwrdd a lladd ei hun. Yn ychwanegol i hyn, mae'r lleisiau'n dweud wrth John ei fod yn werth dim, nad oes unrhyw un yn malio amdano.

Roedd perthynas John â'r gwasanaethau cymorth yn rhan fawr o'i fywyd cyn y cyfnod clo, gan y byddai wrthi bob dydd yn cymryd rhan mewn Gweithgaredd dan Arweiniad Gwasanaethau, a oedd yn cynnwys cerdded, e-feicio, grwpiau lles, y Bartneriaeth Awyr Agored a hyd yn oed gweithgareddau o dan do. Roedd hyn yn rhoi sefydlogrwydd, yn rhoi trefn ar ei amser, a'r cyfle i drafod unrhyw bryderon a fyddai ganddo â gweithwyr cymorth (y tu allan i sesiynau cymorth). Roedd hefyd yn rhoi cyfle iddo gyfarfod a chymdeithasu ag unigolion eraill sy'n deall yr hyn y mae'n ei ddioddef.

I ddechrau, roedd y syniad o gyfnod clo yn rhywbeth brawychus iawn i John. Roedd yn teimlo bod ei rwydwaith cymorth wedi'u dynnu oddi arno'n gyfan gwbl, ac roedd yn pryderu y byddai'n colli'r holl gynnydd yr oedd wedi gweithio'n galed iawn i'w gyflawni, ac y byddai'n dirywio hyd yn oed ymhellach.

I sicrhau bod John yn dal i deimlo ei fod yn cael cymorth, cytunodd y Cyngor ar gynllun yr oeddem yn gobeithio y byddai'n dynwared ei arferion i ryw raddau. Cytunwyd y byddai'n cael galwad ffôn bob bore dydd Llun, y byddai'n cymryd rhan mewn Cwis Zoom a gynhaliwyd gennym ar ddydd Mercher, ac ar ddydd Gwener, byddem yn cynnal galwad fideo un i un â'n gilydd dros Zoom.

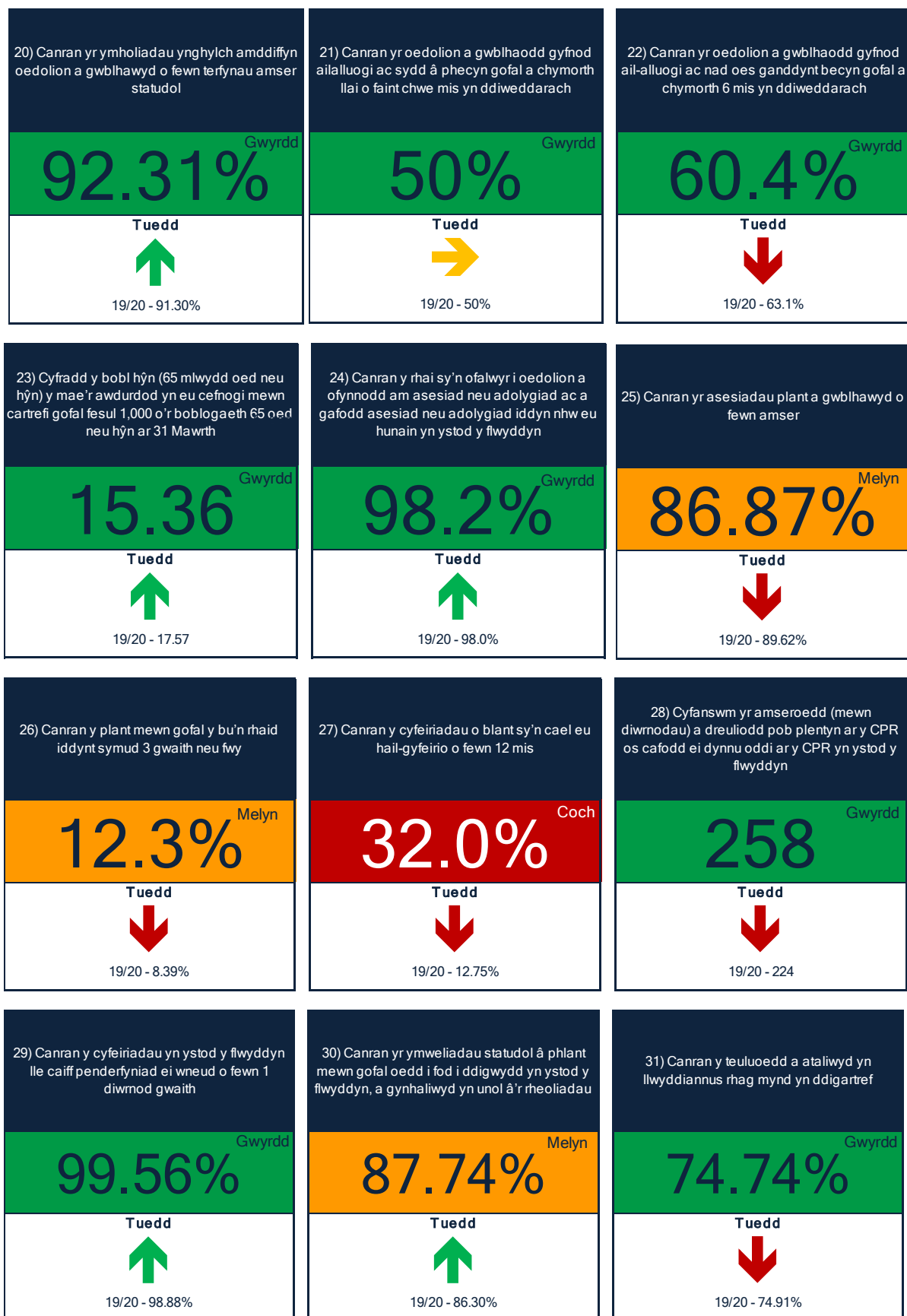
Ar y dyddiau nad oedd John mewn cysylltiad â'r Cyngor, byddai mewn cysylltiad â Nyrs Seiciatrïg Gymunedol (CPN), yr oedd un yn Gydlynnydd Gofal ar ei gyfer - a'r llall yn arbenigwr mewn gweithio ag unigolion sy'n clywed lleisiau.

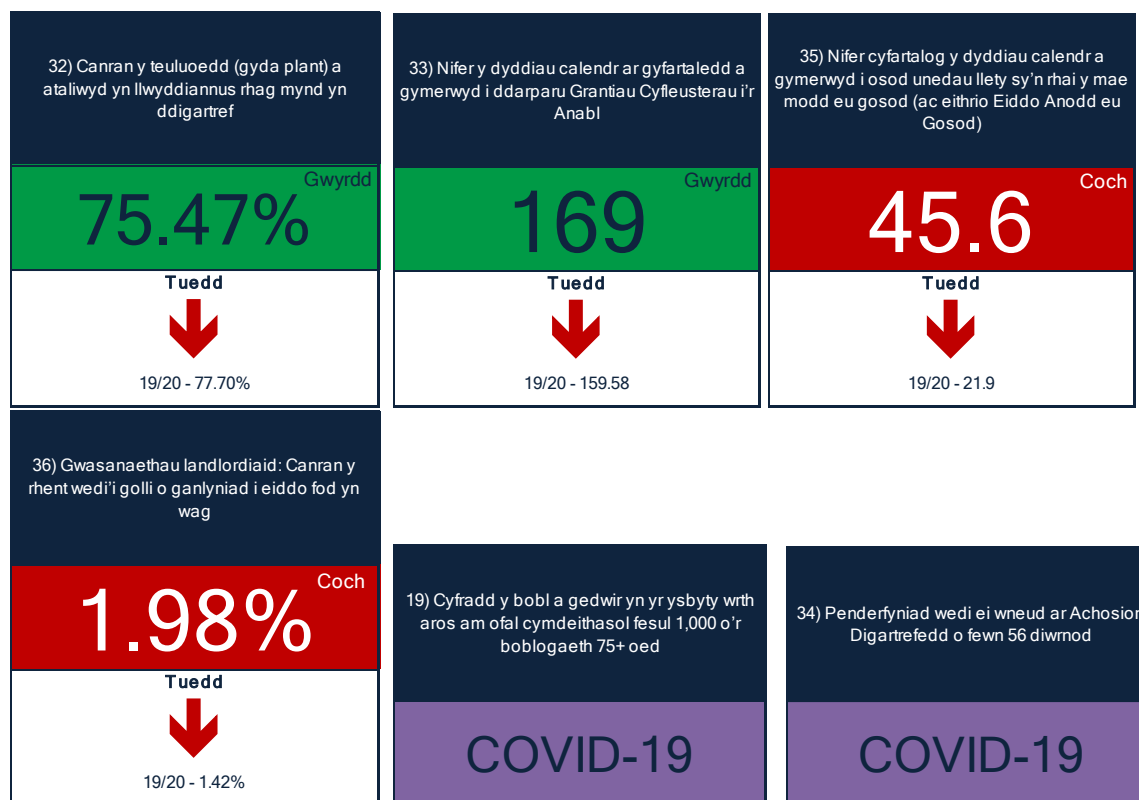
Fel yr aethom yn bellach i mewn i'r cyfnod clo, roedd John yn fwy ymwybodol ac ystyriol o'r trafferthion yr oedd unigolion eraill efallai'n eu profi, fel colli eu swyddi ac ati. Gan fod John yn arfer bod yn gogydd, cynigiodd y gallai gynnal sesiynau coginio dros Zoom, byddai'n gwneud hyn ar brynhawn dydd Mercher weithiau yn lle'r Cwis, er mwyn cynnig rhywbeth gwahanol i'r unigolion a oedd yn cymryd rhan. Byddai John yn paratoi a choginio pryd iach am bris rhesymol, tra bo pawb yn gwyllo a chymryd nodiadau, a byddai'n siarad trwy'r broses, gam wrth gam, ac yn ateb unrhyw gwestiynau gan yr unigolion a oedd yn cymryd rhan. Roedd y sesiynau'n ddymunol iawn ac yn cael eu gwerthfawrogi'n fawr gan yr unigolion eraill a gefnogir gennym.

Ar ôl dechrau codi'r cyfyngiadau yng Nghymru, mae John, a ffrind a wnaeth wrth fynychu ein Grwpiau sydd Dan Arweiniad Gwasanaethau, wedi dechrau mwynhau cerdded mynyddoedd Eryri. Bydd John yn mynd am o leiaf un heic bob wythnos, gan ei fod yn dweud mai'r mynyddoedd yw ei "Fan Diogel". Cafodd John ei ysbrydoli i barhau â'i deithiau cerdded yn y mynyddoedd oherwydd cymaint yr oedd yn mwynhau Grŵp Cerdded y Bartneriaeth Awyr Agored cyn y cyfnod clo.

Byddwn yn aml yn gofyn i John sut y mae'n llwyddo i ymdopi â straen y lleisiau wrth geisio cadw oddi ar alcohol. Mae John yn dweud bob amser, heb y cymorth y mae'n ei dderbyn gennym ni ac eraill, a chael byw yn y Llety Byw â Chymorth, byddai wedi rhoi'r gorau iddi ers talwm, ac mai'r cymorth a dderbynnir ganddo yw un o'r prif resymau y mae'n dal i allu ymdopi.

Dangosyddion Perfformiad a Dadansoddiad

Mae'r perfformiad yn erbyn y dangosyddion ar gyfer Amcan Llesiant 2 wedi dangos perfformiad cadarnhaol hefyd, gyda dim ond tri o'r 16 o ddangosyddion (19%) a gafodd eu monitro yn tanberfformio yn erbyn eu targedau blynyddol. Roedd 62.5% o'r dangosyddion yn uwch na'u targed, ac 19% o'r dangosyddion o fewn 5% o'u targedau. Dim ond dau o'r dangosyddion oedd heb eu casglu o ganlyniad i'r pandemig Covid-19, sy'n golygu bod modd cael argraff well o'r perfformiad cyffredinol yn erbyn y targed hwn.

Mae pob un o'r dangosyddion o fewn y Gwasanaethau Oedolion (dangosyddion 20 - 24) wedi perfformio'n dda yn erbyn eu targedau am y flwyddyn, gyda phob un o'r 4 dangosydd yn uwch na'r targed. Mae hyn yn ganlyniad cadarnhaol iawn i wasanaeth a fu dan gryn bwysau ar y rheng flaen, yn delio â'r pandemig Covid-19 ac yn ceisio cadw preswylwyr yn ddiogel wrth ymgymryd â dyletswyddau dyddiol.

O ran y Gwasanaeth Plant a Theuluoedd, y mae 83% o'i ddangosyddion yn uwch neu o fewn 5% o'u targedau, ynghyd â'r Gwasanaeth Tai, y mae 60% o'i dargedau yn uwch na'r targed, dylid bod yn falch o'u hymdrechion eleni. Fodd bynnag, o fewn y gwasanaethau hyn y mae'r tri dangosydd a oedd yn goch yn erbyn y targedau, yn ogystal â 90% o'r dangosyddion a oedd yn dirywio o un flwyddyn i'r llall o ran yr amcan hwn.

Roedd dangosydd 27 uchod, sef canran yr atgyfeiriadau ar gyfer plant sy'n ailatgyfeiriadau o fewn 12 mis, yn goch, gyda pherfformiad o 32% yn erbyn targed o 10%. Ar ôl adolygu ffeiliau achos y plant sydd wedi'u hail-hasesu yn ystod y flwyddyn, cafwyd bod pob un ohonynt wedi'u hailatgyfeirio'n briodol i'r gwasanaeth. Cafodd pob un ei ailatgyfeirio oherwydd rhesymau a sefyllfaoedd newydd a oedd wedi codi na ellid eu rhagweld neu atal, ac felly ni chynlluniwyd unrhyw weithredu pellach.

Yr ail ddangosydd coch oedd dangosydd 35 uchod, sef nifer gyfartalog y dyddiau calendr a gymerwyd i osod unedau llety sy'n rhai y mae modd eu gosod (ac eithrio Eiddo Anodd eu Gosod), gyda pherfformiad o 45.6 diwrnod yn erbyn targed o 26 diwrnod. Oherwydd sefyllfa'r pandemig, ni fu'n

bosibl gosod ein Stoc Tai cyngor ar yr un lefel ag y byddid wedi'i gwneud fel arfer, yn bennaf oherwydd y gofyniad i gydymffurfio â deddfwriaeth coroneirws a phrotocolau o ran cadw pellter cymdeithasol. Trwy gydol y flwyddyn, cafodd cyfnodau clo Covid-19 effaith negyddol ar y dangosydd hwn, a gwnaed popeth y gallid fod wedi'i wneud i wella'r perfformiad pan roedd yn ddiogel i wneud hynny.

O ran y trydydd dangosydd coch, ar un olaf, sef dangosydd 36 uchod, mae canran y rhent a gollir oherwydd bod eiddo'n wag yn cysylltu'n uniongyrchol â'r dangosydd a drafodwyd yn flaenorol. Mae'r oedi o ran gosod unedau llety y mae modd eu gosod yn effeithio rhent, sy'n arwain at golli mwy o incwm rhent. Gyda chodi cyfyngiadau Covid-19 yn raddol, credir y bydd y perfformiad hwn yn gwella yn ystod 2021/22.

Gan y gwelwyd fod perfformiad 62.5% o'r dangosyddion a oedd wedi'u monitro fel rhan o'r amcan hwn wedi dirywio o gymharu â'r llynedd, am amryw resymau, y soniwyd am rai ohonynt uchod, byddwn yn monitro'r dangosyddion hyn yn arbennig er mwyn sicrhau y caiff perfformiad ei gynnal neu ei wella yn 2021/22.

Amcan 3: Gweithio mewn partneriaeth â'n cymunedau er mwyn sicrhau eu bod yn gallu ymdopi'n effeithiol â newid a datblygiadau wrth warchod ein hamgylchedd naturiol

Datblygu a Hyrwyddo

Yr hyn yr ydym wedi'i wneud

Yn unfrydol, cyhoeddodd Cyngor Sir Ynys Môn argyfwng hinsawdd yn y Cyngor Llawn ar 8 Medi 2020, gan ymrwymo'r awdurdod i fod yn garbon niwtral erbyn 2030.

Yn gynnar yn 2020 (cyn y pandemig), gweithiodd Grŵp Tasg a Gorffen o swyddogion i baratoi gwaelodlin o gamau gweithredu a gafwyd hyd yn hyn i frwydro yn erbyn y newid yn yr hinsawdd a datgarboneiddio (yn uniongyrchol ac yn anuniongyrchol), gyda'r bwriad o lywio cynllun gweithredu drafft. Er gwaethaf hyn, mae'r wybodaeth a gasglwyd yn ddisgrifiadol iawn o ran gweithgaredd, heb unrhyw ddull cyson o bennu, rhagfynegi na meintoli'r effaith ar leihau allyriadau carbon (yn erbyn gwaelodlin ôl troed carbon corfforaethol). Yn ogystal, ar hyn o bryd, nid oes unrhyw dargedau lleihau carbon y cytunwyd arnynt yn ffurfiol.

Ers i'r gwaith hwn gychwyn, mae nifer o arferion gwaith traddodiadol a 'sefyllfa arferol' wedi'u newid er diogelu staff a darparu gwasanaeth (e.e. mae cyfarfodydd rhithwir wedi lleihau'r teithio cyffredinol sy'n gysylltiedig â gwaith, gweithio o adref ac ati). Bellach, mae'n rhaid cydnabod bod y rhain yn rhan o'r waelodlin, wedi'u meithrin a'u hymgorffori wrth i ni ddechrau ar y cyfnod adfer ôl-bandemig.

Mae tystiolaeth glir bod gwahanol feysydd gwasanaeth yn bwrw ymlaen gyda lluo o weithgareddau, gan ymateb yn gadarnhaol i'r angen i leihau ôl troed carbon yr awdurdod. Er gwaethaf hyn, ar hyn o bryd, nid oes gallu ac arbenigedd corfforaethol pwrpasol i arwain a llywio'r newid trawsnewidiol angenrheidiol y mae angen ledled y sefydliad.

Cytunodd y Pwyllgor Gwaith ym mis Mawrth 2021 ei fod yn

- Cefnogi a chymeradwyo gwaith datblygu a gweithredu Rhaglen Newid Hinsawdd gorfforaethol newydd fel bod yr awdurdod yn gallu croesi'r bont i fod yn sefydliad carbon niwtral erbyn 2030.
- Defnydd o gronfa gyfyngedig wrth gefn o £400,000 i greu capasiti/arbenigedd penodol i arwain y gwaith o ddatblygu a chydlynu camau cychwynnol datblygu a darparu.
- Recriwtio Rheolwr Rhaglen newid hinsawdd gorfforaethol i arwain ar ddatblygu a chyflawni.
- Sefydlu Gweithgor Newid yn yr Hinsawdd (gyda chynrychiolaeth wleidyddol) – grŵp cynghori, nad yw'n gwneud penderfyniadau, i wneud argymhellion a cheisiadau.
- Penodi Hyrwyddwr Newid Hinsawdd ar y Pwyllgor Gwaith, a
- Penodi'r Cynghorydd Dafydd Rhys Thomas yn Hyrwyddwr Newid Hinsawdd y Pwyllgor Gwaith.

Gellir cael rhagor o wybodaeth [yma](#)

Mae Cam 1 o'r rhaglen Re:fit o fewn y Cyngor yn agos i'w gwblhau erbyn hyn. Bydd y gwaith yn cynorthwyo i leihau faint o garbon a gynhyrchir gan y Cyngor yn flynyddol. Mae'r gwaith hwn yn un o sawl ffrwd waith o fewn ein Cynllun Gweithredu ar Newid Hinsawdd, a chyflwynwyd cais i Salix am gyllid ychwanegol o £3.1m.

Mae cerbydau trydan ac LPG wedi cymryd lle hen gerbydau fflyd y Cyngor yn ystod y flwyddyn. Ar hyn o bryd, mae gan y Cyngor:

- 7 cerbyd trydan,
- 77 cerbyd LPG, a
- 107 cerbyd diesel.

Gosodwyd mannau gwefru newydd ar gyfer cerbydau yng Nghanolfan Byron, ac archebwyd 4 cerbyd trydan arall. Darparwyd grant o £300k hefyd gan Wasanaeth Ynni Llywodraeth Cymru ar gyfer gosod pwyntiau gwefru ar gyfer fflyd y Cyngor o gerbydau trydan.

Mae'r gwaith o ran y mannau gwefru ar gyfer cerbydau trydan ym maes Parcio a Theithio Llanfairpwll yn datblygu'n dda, a'r nod yw eu gosod yn 2022. Mae cynlluniau yn yr arfaeth hefyd i osod mannau gwefru EV cyflym ar draws y pum tref ledled yr ynys, gyda chyflwyno cais am gyllid yn ystod y flwyddyn.

Buom yn datblygu llwybrau cerdded a beicio yn unol â Deddf Teithio Llesol (Cymru) 2013 yn ystod y flwyddyn. Mae'r cyfnod ymgynghori cyntaf wedi cau, a chafwyd cyfanswm o 781 o sylwadau a chyfanswm o 2278 o 'gytundebau'. Yn gynharach eleni, cynhaliodd Trafnidiaeth Cymru a Chyngor Ynys Môn sesiynau rhithwir gyda grwpiau o breswylwyr ar Ynys Môn i drafod cyfleoedd cerdded a beicio ar yr ynys, ac i nodi'r rhwystrau sy'n wynebu preswylwyr ar hyn o bryd o ran ceisio osgoi defnyddio'r car i fynd ar daith fer.

Wrth i gam 2 o fap CommonPlace Cyngor Ynys Môn gael ei lansio, mae Trafnidiaeth Cymru a Chyngor Ynys Môn wedi cynnal 5 sesiwn rhithwir gyda'r nos gyda thrigolion a grwpiau o randdeiliaid lleol ym mis Gorffennaf ac Awst 2021. Roedd y sesiynau hyn yn rhoi cyfle i'r cyfranogwyr drafod a rhannu eu syniadau am y llwybrau newydd arfaethedig.

Rydym yn parhau i weithio tuag at ailgylchu 70% o'n gwastraffu domestig. Mae'n anochel bod y pandemig wedi arwain at gyfradd ailgylchu is na'r disgwyl o 62.96% ar gyfer 2020/21. Mae nifer o resymau dros y gostyngiad hwn mewn perfformiad o'i gymharu â'r blynyddoedd blaenorol. Y prif reswm o hyd yw'r pandemig Covid-19, a'r ffaith bod llai'n defnyddio'n Canolfannau Ailgylchu Gwastraff Domestig, ynghyd â'r cynnydd mewn gwastraff o finiau du domestig oherwydd bod mwy o bobl yn gweithio o adref.

Cyflwynwyd system archebu ar-lein/dros y ffôn pan fu modd i'r Canolfannau Ailgylchu Gwastraff Domestig ailagor, ond mae'r galw ar y system archebu wedi parhau i fod yn isel, gyda channoedd o'r slotiau a oedd ar gael heb eu llenwi bob mis. Mae'r gostyngiad o ran y cyfnodau yr oedd y canolfannau ar agor, ynghyd â lefel isel y galw yn golygu y derbynnir llai o dunelli o ddeunyddiau y gellir eu hailgylchu yn ein Canolfannau Ailgylchu, sydd o ganlyniad wedi effeithio ein perfformiad. Ymhlith y rhesymau eraill y mae anhawster o ran cael mannau sy'n ailgylchu rhai mathau o ddeunyddiau, gan gynnwys carpedi, coed a matresi.

I liniaru'r tanberfformiad cyfredol, sefydlwyd grŵp llywio newydd sy'n cynnwys uwch swyddogion, uwch wleidyddion a phartneriaid o Gymdeithas Llywodraeth Leol Cymru a WRAP Cymru. Y nod yw gwerthuso'r arferion gwaith cyfredol a nodi'r ffordd orau o wella perfformiad mewn perthynas â'r dangosydd hwn, ynghyd â gweithio tuag at y targedau a bennwyd gan Lywodraeth Cymru erbyn 2025. Caiff y gwaith hwn ei fonitro fel rhan o'r adroddiadau ar y Cerdyn Sgorio, a gellir cael rhagor o fanylion ynddynt trwy gydol y flwyddyn.

Rydym yn dal i wneud cynnydd da o ran datblygu cynlluniau lliniaru llifogydd mawr ar safleoedd yn ardaloedd

- Dwyrân
- Amlwch
- Caergybi
- Porthaethwy
- Llanfairpwll

- Y Fali a
- Thraeth Coch

yn ogystal â gwaith ar y cyd â Cyfoeth Naturiol Cymru ar gynllun lliniaru llifogydd Llangefni. Rydym hefyd wedi cyflawni gwaith gwerth dros £700,000 o arian grantiau yn bennaf ar gynlluniau draenio ar raddfa fach ar draws yr ynys.

Trawsnewid

Yr hyn yr ydym wedi'i wneud

Un maes sydd wedi ffynnu yn ystod y pandemig yw nifer y gwirfoddolwyr sy'n barod i gymryd rhan a chynorthwyo pobl yn y gymuned leol.

Mae'r pandemig wedi amlygu bod gan Ynys Môn bobl sy'n fwy na pharod i gymryd rhan yn y broses ymgysylltu ac i amlygu asedau o fewn y gymuned nad oeddynt efallai wedi meddwl amdanynt erioed o'r blaen.

Mae'r parodrwydd hwn o fewn y gymuned wedi cyfrannu at yr agenda llunio lle ar yr Ynys. Rhai o'r cyflawniadau allweddol yn ystod y cyfod yw:

- Integreiddio monitro a gwerthuso – cydweddu blaenoriaethau o ran adrodd.
- Sefydlu Timau Cymorth Ardal a Chynlluniau Tro Da fel grwpiau a fu'n gyfrwng i gysylltu â'r rheiny na fyddent fel arfer yn cymryd rhan mewn unrhyw fath o ymgynghoriad.
- Daeth defnyddio technoleg ddigidol a dychwelyd holiaduron ar-lein yn fodd effeithiol o gyrraedd pobl newydd.
- Parodrwydd Sefydliadau Trydydd Sector i rannu gwybodaeth a chyfrannu at y mapio lle bu diffyg o ran hyn yn flaenorol.
- Bu modd mapio asedau'n llawer cynt gan yr oedd cynigion o help ar lefel gymunedol wedi caniatáu i ni ganfod pobl allweddol, ynghyd ag adeiladau, gwasanaethau a rhwydweithiau yn llawer cynt na thrwy ddulliau mapio gwreiddiol.
- Mynediad i wybodaeth, rhannu gwybodaeth a lleihau biwrocratiaeth.
- Gallu i ganfod prosiectau sy'n canolbwyntio ar ddatrysiad/prosiectau tasg a gorffen, i fynd i'r afael ag anghenion cymunedol - Cynlluniau Tro Da, Neuaddau Pentref Rhithwir, pecynnau gweithgareddau, adnoddau gwybodaeth ac ati.
- Gallu i gefnogi a darparu arweiniad i gymunedau allu gofalu am eu hunain.
- Gallu i ganfod yn lle gellir lleihau/addasu gwasanaethau fel y daw cymunedau i fod yn fwy gwydn ac annibynnol.
- Gallu i ymateb i 'anghenion lleol, yn lleol' yn hytrach na disgwyl neu ddibynnu ar ymateb Cenedlaethol/Rhanbarthol.

Bu modd i ni ganfod yn lle mae'r cryfderau yn ein cymunedau yn nhermau darpariaeth gwasanaeth ataliol ac ar lefel isel, fel siopa, danfon meddyginiaethau a bwyd, a defnyddir hyn fel y sail ar gyfer y modd y byddwn yn symud ymlaen i gyfnod o adferiad.

Bu gwaith o ran hyrwyddo a gwella'r defnydd o'r Gymraeg o fewn swyddogaethau Tai, Gwarchod y Cyhoedd a Hamdden y Cyngor yn anodd eleni o ganlyniad i fwyafrif helaeth o staff a oedd yn gweithio o adref. Fodd bynnag, bu'r staff mewn cysylltiad yn ddyddiol dros y ffôn a 'Teams' ac mewn cyfarfodydd â defnyddwyr gwasanaeth a phartneriaid, ac felly maent yn cael y cyfle i ymarfer eu Cymraeg wrth ddelio â busnes o ddydd i ddydd er mwyn defnyddio cymaint o Gymraeg ag y bo modd. Mae staff yn dal i gael cymorth o fewn y 3 gwasanaeth cymorth dwys (Tai, Gwarchod y Cyhoedd a Hamdden) ac mae'r canlynol yn grynodeb o'r cyflawniadau yn ystod y cyfnod adrodd dan sylw:

- Cynhaliwyd sesiynau sgwrsio 'Panad a Sgwrs' dros Microsoft Teams o fewn y swyddogaeth Gwarchod y Cyhoedd, pan fu modd gwneud hynny;
- Mae sgiliau iaith staff yn parhau i gael eu datblygu trwy hyfforddiant rhithwir;
- Cyfarfodydd staff sy'n caniatáu i staff gyfrannu trwy gyfrwng y Gymraeg;
- Mae staff yn cael y cyfle i ddewis iaith yn ystod y broses Arfarnu Flynyddol;
- Mae system 'Bydi' ar waith o fewn y Swyddogaeth Hamdden, fodd bynnag, gyda'r Canolfannau Hamdden ar gau am ran helaeth o'r flwyddyn, cafwyd ychydig iawn o gyfleoedd i fwrw ymlaen â'r cynllun;
- Mae'r Gwasanaeth Tai wedi ymrwymo i fentora staff a hybu'r defnydd o'r Gymraeg yn y gweithle ar gyfer staff sy'n dysgu Cymraeg neu'n dymuno gwella eu Cymraeg;
- Cofnodi nifer yr adroddiadau arfarnu blynyddol a ysgrifennir yn y Gymraeg, ynghyd â niferoedd y cyfweiliadau arfarnu a gynhelir yn y Gymraeg o fewn y Gwasanaeth Tai.

Ar draws y Cyngor, gwelwyd cynnydd mewn sawl maes dros y flwyddyn ddiwethaf. Mae hyn yn cynnwys:

- Ymgorffori gofynion Dogfen Gyngor Arferion Da Comisiynydd y Gymraeg (2020) o ran yr iaith Gymraeg yn y templed a'r canllawiau corfforaethol ar gyfer Asesu Effaith.
- Derbyn dyfarniad cadarnhaol yn dilyn gwaith monitro gan swyddfa Comisiynydd y Gymraeg yn dilyn ymarfer siopwr cudd yng nghyswllt cydymffurfiaeth â'r safonau.
- Meddalwedd cwbl ddwyieithog cymorth technoleg 'Freshservice' wedi'i bwrcasu ar gyfer logio ceisiadau am wasanaeth o fewn TGCh.
- Rhoddwyd enwau Cymraeg i'r fflyd o lorïau graeanu newydd
- Derbyniwyd canmolïaeth ysgrifenedig gan Farnwr Ardal am y nifer uchel o weithwyr cymdeithasol sy'n meddu ar sgiliau yn y Gymraeg

Gellir cael rhagor o wybodaeth yn yr [Adroddiad Blynyddol ar Safonau'r Iaith Gymraeg](#)

Ni fu modd i ni roi Porth Cwsmeriaid y Gwasanaeth Refeniw ar waith yn ystod y flwyddyn. Mae'n anelu at roi gwasanaeth hwylus ac o ansawdd uchel i gwsmeriaid, a fydd yn cynnig cyfleusterau hunanwasanaeth ac yn cynorthwyo gyda biliau electronig. Cafodd y prosiect hwn ei oedi o ganlyniad i amryw resymau, ond yn bennaf oherwydd materion o ran cysylltu â System Rheoli Cysylltiadau Cwsmer (CRM) y Cyngor sydd wedi gohirio'r prosiect. Byddwn yn ymdrechu i roi system ar waith cyn gynted ag y bydd yn ymarferol bosibl. Yn y cyfamser, byddwn yn parhau i ddefnyddio technolegau digidol y we, ynghyd â systemau ffôn i wneud newidiadau yn ôl dymuniadau'r cwsmer.

Bu'r pandemig Covid-19 yn anodd, yn enwedig o ran ein cyfleusterau Hamdden, gan y bu rhaid eu cau am gyfnodau hir iawn o ganlyniad i Reoliadau Coronafeirws Llywodraeth Cymru. Hyd yn oed pan gawsant ganiatâd i agor roedd hynny ar gyfer nifer lai o gwsmeriaid, a arweiniodd at anawsterau eraill fel sut i agor yn ddiogel, a pharhau i fod ar agor. Derbyniwyd grant adferiad o £67k gan Chwaraeon Cymru, sydd wedi cefnogi nifer o welliannau i gyfleusterau o ran gwasanaethau i gwsmeriaid.

Bydd gosod boeleri a systemau gwresogi newydd yng Nghanolfan Hamdden Amlwch yn ystod y flwyddyn yn helpu i leihau faint o ynni a ddefnyddir gan y ganolfan. Diogelwyd grant gan Fwrdd Iechyd Betsi Cadwaladr i brynu beiciau troelli a beiciau dŵr/'Aqua'. Rydym hefyd wedi darparu cymorth parhaus i drefi Caergybi ac Amlwch ddatblygu caeau 3G. Roedd y cae 3G newydd ym Mharc Caergybi wedi diogelu caniatâd cynllunio a £135k mewn cymorth ariannol gan Chwaraeon Cymru. Mae'r cae wedi'i agor yn swyddogol bellach ar gyfer ei ddefnyddio gan y gymuned lleol.

Mae'r gwaith a wnaed cyn Covid ar ein taith Drawsnewid Ddigidol wedi'i ddefnyddio'n helaeth yn ddyddiol gan gwsmeriaid nad oeddynt mwyach yn gallu ymweld â Swyddfeydd y Cyngor, gan eu bod ar gau o ganlyniad i'r pandemig.

Roedd y cynnydd o ran y defnydd o ffurflenni ar-lein yn sylweddol, gyda'r niferoedd yn fwy na phum gwaith y rheiny cyn Covid, sef cynnydd o 10.8k i 58k a dderbyniwyd trwy AppMôn a'r wefan. O ran gwefan y Cyngor hefyd, gwelwyd dros ddwbl nifer yr ymwelwyr o gymharu â hynny yn 2019/20, a 4 gwaith y nifer a ymwelodd â'r wefan yn 2018/19.

Mae'r ffigurau hyn yn profi bod y gwaith a wneir o werth i'n cwsmeriaid, a bydd gwaith yn parhau i wella ein Sianelau Digidol dros y blynyddoedd i ddod.

Mae'r newid i dechnoleg ddigidol yn parhau i gyflymu o fewn ysgolion hefyd. Gwnaed gwaith yn ystod y flwyddyn i gynyddu'r gymhareb o ran cyfrifiaduron i ddisgyblion mewn ysgolion, gan ddefnyddio grant HWB gan Lywodraeth Cymru. Derbyniodd bob ysgol ragor o gyfrifiaduron Chromebook.

Cafodd y cynllun gwaith ar gyfer defnyddio grant HWB ei gyflymu yn ystod yr haf o ganlyniad i ymosodiad seibr ar weinyddion yr ysgolion uwchradd. Diolch byth, o ganlyniad i ddadansoddiad ffrensig o'r ymosodiad seibr, ni chanfuwyd unrhyw dystiolaeth y cafodd unrhyw wybodaeth bersonol ei dwyn neu fod systemau TGCh wedi'u peryglu.

Fodd bynnag, mae'r digwyddiad hwn wedi ein hannog i fwrw ymlaen â gwaith a gynlluniwyd yn gynt – fel rhan o raglen HWB Llywodraeth Cymru – o ran uwchraddio systemau technoleg gwybodaeth yn ein hysgolion uwchradd, arbennig a chynradd.

Hefyd, caiff systemau data eu trosglwyddo i wasanaethau cwmwl HWB, gyda'r disgwyl y bydd y mwyafrif ohonynt ar gael i athrawon a disgyblion erbyn dechrau'r flwyddyn academaidd newydd ym mis Medi.

Bydd cyflymu'r gwaith o weithredu a mabwysiadu'r systemau hyn - sy'n darged ar gyfer pob ysgol yng Nghymru ac a gefnogir gan Lywodraeth Cymru - yn gweld Ynys Môn yn cyflawni un o'i nodau strategol yn llawer cynt nag a gynlluniwyd.

Fodd bynnag, am y tro, mae digwyddiad yr ymosodiad seibr wedi arwain at ohirio'r gwaith i uwchraddio'r cyflymderau lawrlwytho band eang i 300Mb/s, ond mae'r cynlluniau yn parhau i fod ar y trywydd iawn i roi hyn ar waith yn 2022.

Yn ystod y flwyddyn, fe aethom ati i ail-dendro'r contract prydau ysgol ar gyfer ysgolion yr Ynys. Dyfarnwyd y contract pum mlynedd, gwerth £8m, i Chartwells, a fydd yn gweld y cwmni arbenigol arlwygo ysgolion yn bwydo dros 9,500 o ddisgyblion o fis Medi ymlaen. Mae ail-dendro'r contract wedi sicrhau arbedion ariannol, a bydd rhai o'r arbedion hynny'n cael eu defnyddio gan Bwyllgor Gwaith y Cyngor i roi cymhorthdal pellach tuag at gostau prydau ysgol gynradd.

O 1 Medi 2021, bydd gostyngiad o 30c yng nghost prydau ysgol gynradd i £2.20. Eglurodd Arweinydd y Cyngor, y Cynghorydd Llinos Medi, "Mae'r 12 mis diwethaf wedi bod yn anodd iawn i nifer o deuluoedd, yn enwedig y rhai hynny ar incwm isel. Mae ail-dendro'r contract prydau ysgol wedi rhoi cyfle i'n Pwyllgor Gwaith helpu teuluoedd drwy leihau costau prydau ysgol gynradd."

"Bydd y penderfyniad yn elwa'r miloedd o rieni a fydd yn talu am brydau ysgol eu plant, ynghyd ag eraill sy'n talu'r Dreth Gyngor yn Ynys Môn, gan y bydd y buddion o ran arbedion refeniw yn cael eu trosglwyddo iddyn nhw. Gwelwyd gostyngiad yn nifer y plant sy'n dewis prydau ysgol dros y

blynyddoedd diwethaf, a'r gobaith yw y bydd hyn hefyd yn annog mwy i ddewis pryddau ysgol yn ein hysgolion cynradd."

Astudiaeth Achos 3 – Technoleg Lliniaru Llifogydd Newydd

Mae Biwmares wedi wynebu sawl digwyddiad llifogydd dros nifer o flynyddoedd. Yn dilyn llifogydd i 17 eiddo yn 2004, cwblhawyd cynllun lleddfu llifogydd ym mis Mawrth 2007. Gwnaed rhagor o welliannau yn dilyn ail ddigwyddiad llifogydd mawr ym mis Medi 2007, gyda llifogydd yn effeithio'r tu mewn i 6 eiddo. Yn Rhagfyr 2012, er na chofnodwyd unrhyw adroddiadau o lifogydd y tu mewn i eiddo, caewyd yr A545 o ganlyniad i lifogydd gan achosi gwyriadau teithio a chryn dipyn o aflonyddwch i drigolion a oedd yn teithio yn ôl a blaen i Fiwmares.

Cafwyd y digwyddiad diweddaraf o lifogydd ym mis Tachwedd 2017, ar ôl i'r sgrin brigau, sef math o amddiffyniad sydd wedi'i ddylunio i atal malurion rhag atal llif yr afon, gael ei rhwystro. Er ymdrechion swyddogion llifogydd hyfforddedig i'w chlirio â llaw, roedd lefelau'r dŵr a oedd yn codi'n gyflym wedi'i wneud yn rhy beryglus iddynt barhau, ac fe'u gorfodwyd i roi'r gorau i'w hymdrechion a symud i le diogel. Fe gafodd y sgrin ei rhwystro wedyn, gyda dŵr yn trechu'r strwythur o'i chwmpas ac yn mynd i mewn i eiddo preswyl ac i'r ffordd.

Arweiniodd y digwyddiad hwn at wneud gwaith ymchwil i ganfod datrysiad addas a fyddai'n clirio'r malurion ac yn sicrhau diogelwch ein preswylwyr a'n swyddogion arbenigol. Ystyriwyd gennym hefyd bod ymchwil i'r newid yn yr hinsawdd yn rhagweld cynnydd o ran glawiad, ac felly'r potensial am ragor o lifogydd yn y dyfodol pe na bai unrhyw beth yn cael ei wneud.

Trwy weithio â Waterco Ltd, diogelwyd cyllid grant gennym gan Lywodraeth Cymru i osod sgrin awtomatig i glirio malurion.

Mae sgrin awtomatig newydd ar gyfer hidlo malurion wedi'i gosod ym Mill Lane, Biwmares er mwyn helpu i amddiffyn yr ardal rhag y perygl o lifogydd. Y sgrin yw'r cyntaf o'i math i'w gosod yng Nghymru a bydd yn lleihau'r risg o ddraeniau'n blocio trwy dynnu malurion o'r dŵr.

Mae'r sgrin yn gweithredu fel cludfelt gan godi malurion sydd wedi casglu yn y gwaelod i fyny a dros y top i'w gollwng ar blatfform, er mwyn eu clirio'n ddiogel ac yn rhwydd y diwrnod wedyn. Mae'r sgrin yn cychwyn yn awtomatig pan fydd yn canfod bod lefel y dŵr yn codi, ac yn stopio pan fydd lefelau'r dŵr wedi dychwelyd i lefel arferol.

Ymgwymerwyd â gwaith hefyd i adnewyddu'r sgrin wreiddiol a gosod sgrin osgoi a ddefnyddir yn ystod cyfnodau o lifau dŵr eithafol.

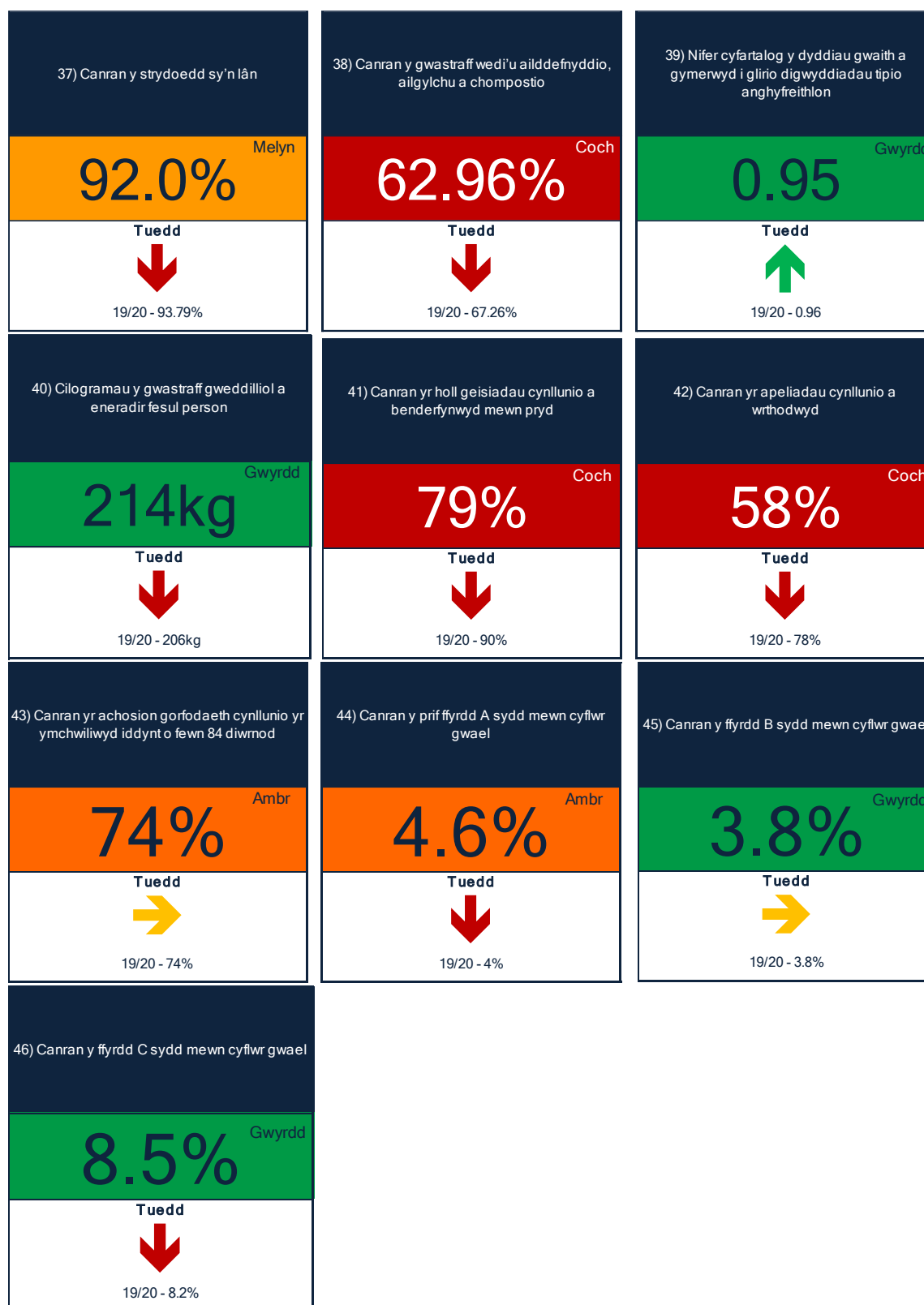
Eglurodd y Cyngorydd Bob Parry, deilydd portffolio Priffyrdd, Eiddo a Gwastraff y Cyngor, "Gyda'r bygythiad cynyddol o newid hinsawdd a digwyddiadau cysylltiedig â thywydd eithafol, mae'n hanfodol ein bod yn rhoi amddiffynfeydd llifogydd addas yn eu lle er mwyn helpu i warchod ein cymunedau lleol."

Ychwanegodd, "Rydym yn gweithio'n barhaus â phartneriaid ar gynlluniau newydd ac arloesol er mwyn ceisio lleihau risgiau o ran llifogydd ar yr Ynys."

Gellir cael rhagor o wybodaeth [yma](#).

Dangosyddion Perfformiad a Dadansoddiad

Mae'r dangosyddion perfformiad sy'n gysylltiedig ag amcan 3 wedi gweld perfformiad cymysg o ran eu targedau, gyda 40% o'r dangosyddion yn uwch na'r targed ar gyfer y flwyddyn, roedd 10% o fewn y lefel oddefiant o 5% o'u targed, roedd 30% rhwng 5-10% o'u targedau, a'r 30% a oedd yn weddill yn goch yn erbyn eu targed.

Fodd bynnag, mae'n fater o bryder bod 70% o'r dangosyddion a gaiff eu monitro wedi dirywio o un flwyddyn i'r llall, er y dylid nodi y cafodd rhai o'r dangosyddion eu heffeithio gan bandemig covid-19, fel y trafodir isod. Fodd bynnag, mae angen monitro'r sefyllfa yn ystod 2021/22 i sicrhau y gellir gwneud rhagor o welliannau, yn enwedig o ran y Gwasanaethau Prifffyrdd, Gwastraff ac Eiddo a Rheoleiddio a Datblygu Economaidd sy'n gyfrifol am yr holl ddangosyddion sy'n cael eu monitro ar hyn o bryd fel rhan o'r amcan hwn.

Y dangosydd coch cyntaf, a drafodwyd yn yr adroddiad uchod, yw dangosydd 38, sef canran y gwastraff sy'n cael ei ailddedfnyddio, ei ailgylchu neu ei gompostio, gyda pherfformiad o 62.96% yn erbyn targed uchelgeisiol o 70%. Mae'r dangosydd hwn yn dal i fod ar y trywydd iawn i gyflawni ei darged hirdymor o ailddedfnyddio, ailgylchu neu gompostio 70% o'r gwastraff erbyn 2025, fel y nodir gan Lywodraeth Cymru. Ond mae pandemig Covid-19 wedi cael effaith ar berfformiad y dangosydd hwn oherwydd cau'r Canolfannau Ailgylchu Gwastraff Domestig ddechrau'r flwyddyn.

Cyflwynwyd system archebu ar-lein/dros y ffôn pan fu modd i'r Canolfannau Ailgylchu Gwastraff Domestig ailagor, ond mae'r galw ar y system archebu wedi parhau i fod yn isel, gyda channoedd o'r slotiau a oedd ar gael heb eu llenwi bob mis. Mae'r gostyngiad o ran y cyfnodau yr oedd y canolfannau ar agor, ynghyd â lefel isel y galw yn golygu y derbynir llai o dunelli o ddeunyddiau y gellir eu hailgylchu yn ein Canolfannau Ailgylchu, sydd o ganlyniad wedi effeithio ein perfformiad.

Yn ychwanegol i'r uchod, mae'r contractwr glanhau strydoedd wedi cael problemau o ran prosesu rhai elfennau o'r deunydd y gellir ei ailgylchu o hynny sy'n cael ei ysgubo oddi ar ffyrdd, yr oedd wedi'i dderbyn gan y Cyngor yn ystod y pandemig Covid-19. Mae hyn yn golygu y bu oedi o ran prosesu/cyfrif y tunelli o ddeunydd y gellir ei ailgylchu y byddent fel arfer yn cael eu hychwanegu at gyfanswm cyffredinol y cyngor (cafodd hyn effaith ar 3ydd a 4ydd chwarter 2020/21).

Mae swyddogion wedi cytuno ar gynllun gweithredu gyda'r contractwr glanhau strydoedd i sicrhau bod deunydd yn cael ei brosesu'n ddi-oed, ac maent wedi sefydlu datrysiaid wrth gefn. Mae swyddogion mewn trafodaethau â Cyfoeth Naturiol Cymru hefyd, i sicrhau bod pob hawliad ar gyfer tunelli o ddeunydd y gellir eu hailgylchu yn cael eu cwblhau yn ôl y canllawiau. Bydd y gwaith hwn yn cael ei fonitro ar y Cerdyn Sgorio ar gyfer 2021/22.

Dangosydd 41, sef canran yr holl geisiadau cynllunio a benderfynwyd mewn pryd, oedd yr ail ddangosydd coch. Mae'r dangosydd hwn yn un arall a gafodd ei effeithio gan bandemig Covid-19, o ran bod rhaid atal arolygiadau o safleoedd a'r gofynion o ran hysbysu ynghylch ceisiadau. Roedd cyfyngiadau ar ymweliadau â safleoedd trwy gydol y flwyddyn, ar gyfer swyddogion a'r Pwyllgor Cynllunio, wedi'i gwneud yn anodd i'r Swyddogaeth Gynllunio berfformio cystal ag y gwnaeth yn y gorffennol. Mae amryw ffactorau eraill wedi cael effaith ar y canlyniad hwn hefyd, gan gynnwys ôl-groniad o geisiadau hanesyddol a swyddi wag o fewn strwythur y Swyddogaeth.

Mae arferion gweithio wedi'u haddasu eisoes, ac fe'u hadolygir, mewn ymateb i'r cynnydd yn y galw. Bydd cyfleoedd i gryfhau capasiti'r Swyddogaeth Gynllunio, trwy gyflenwi Cynllun Gwella Cynllunio, yn cael eu gyrru yn eu blaenau yn 2021/22.

Dangosydd 43, canran yr achosion gorfodaeth cynllunio a wrthodwyd, oedd y trydydd dangosydd coch a'r un olaf a gafodd ei fonitro ar gyfer yr amcan hwn, gyda pherfformiad o 58% yn erbyn targed o 65%. Mae'r dangosydd hwn yn delio a niferoedd bach iawn. Mae'n dibynnu ar y math o geisiadau a dderbynnir ynghyd â natur y ceisiadau hynny, ac mae'n anochel y bydd rhai apeliadau cynllunio yn llwyddiannus.

Perfformiad Ariannol 2020/21

Mae'r adran hon yn darparu crynodeb byr o berfformiad ariannol y Cyngor dros 2020/21. Am y sefyllfa ariannol fanwl ar gyfer y flwyddyn edrychwch ar Ddatganiad Cyfrifon 2020/21 sydd ar gael ar ein gwefan.

Bu blwyddyn ariannol 2020/21 yn un na welodd y Cyngor mo'i thebyg o'r blaen, gyda'r pandemig Covid yn cymryd drosodd holl waith y Cyngor yn ystod y flwyddyn ac yn cael cryn effaith ar ei sefyllfa ariannol. Mae'r Cyngor yn ddiolchgar am y cymorth ariannol gan Lywodraeth Cymru, gyda dros £6.104m o gostau ychwanegol a £2.369m o'r incwm a gollwyd yn cael eu talu gan Gronfa Galedi Llywodraeth Cymru. Roedd y cymorth ychwanegol hwn, ynghyd â grantiau penodol a ddarparwyd gan Lywodraeth Cymru, wedi arwain at danwariant o £4.204m (2.96%) yng nghyllideb refeniw'r Cyngor. Mae'r tanwariant wedi cynyddu Balansau Cyffredinol y Cyngor i £11.593m, gwelwyd cynnydd i £4.015m o ran balansau ysgolion, ac roedd y cronfeydd wrth gefn dynodedig yn dod i gyfanswm o £14.079m. Fodd bynnag, dylid nodi bod grantiau a dderbyniwyd yn hwyr yn ystod y flwyddyn ariannol wedi ychwanegu at gronfeydd wrth gefn y cyngor, a chaiff y grantiau hyn eu gwario yn ystod blwyddyn ariannol 2021/22.

Fel y mae'r wlad yn ymddangos o'r pandemig yn ystod 2021/22, rhagwelir y bydd y galw am wasanaethau'n cynyddu er mwyn delio â phroblemau nad oeddynt efallai wedi'u canfod yn ystod y cyfnod clo, sydd yn arbennig o wir am y Gwasanaethau Cymdeithasol ac Addysg. Bydd cronfeydd wrth gefn y Cyngor yn caniatáu i'r Cyngor fynd i'r afael â'r problemau hynny, hyd yn oed os bydd hyn yn gofyn am lefel gwariant y tu hwnt i'r gyllideb refeniw ar gyfer 2021/22.

Y Gyllideb Refeniw

Cyn dechrau pob blwyddyn ariannol, mae gofyn i'r Cyngor osod cyllideb ar gyfer ei wariant dydd i ddydd. Gelwir y gyllideb hon y Gyllideb Refeniw, a dyma'r swm o arian y mae'r Cyngor ei angen i ddarparu ei wasanaethau yn ystod y flwyddyn, gan gymryd i ystyriaeth grantiau mae'n eu derbyn gan y Llywodraeth.

Yn ystod 2020/21, gosodwyd cyllideb refeniw y Cyngor ar £142.1 miliwn (£135.2m yn 2019/20).

Mae'r Cyngor yn rheoli ei gyllidebau ac yn mesur ei berfformiad ariannol trwy gyfrif rheoli, mae hyn yn caniatáu i ni dracio gwariant yn erbyn gweithgareddau a gynlluniwyd dros y flwyddyn.

Yn 2020/21, fe wnaeth y Cyfrif Refeniw wario £137.9 miliwn, sef tanwariant o £4.2 miliwn yn erbyn y gwariant a gynlluniwyd o £142.1 miliwn. Yn ystod yr un cyfnod, trwy drawsnewid gwasanaethau a dulliau gwell o weithio, cynhyrnodd y Cyngor £0.244 miliwn mewn arbedion.

Mae effaith tanwariant yn golygu bod cynnydd o £4.2m yn ei gronfa wrth gefn gyffredinol.

Mae'r tabl isod yn adlewyrchu'r gyllideb derfynol ar gyfer 2020/21 a'r incwm a gwariant gwirioneddol yn ei herbyn:

Gwasanaethau	Cyllideb Blynyddol £'000	Alldro £'000	Amrywiant £'000
Dysgu Gydol Oes	53,565	50,046	-1,519
Gwasanaethau Oedolion	27,160	26,927	-233
Gwasanaethau Plant	10,971	10,258	-713
Tai	1,168	1,131	-37
Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo	15,242	14,645	-597
Rheoleiddio	4,131	3,775	-356
Trawsnewid	4,998	4,527	-471
Adnoddau	3,164	2,998	-166
Busnes y Cyngor a Cyllid Corfforaethol	21,747	21,635	-112
Cyfanswm Cronfa'r Cyngor	142,146	137,942	-4,204

Gwariant Cyfalaf

Mae'r rhaglen gyfalaf yn cefnogi amcan ehangach y Cyngor i ddarparu gwasanaethau ac i gefnogi twf economaidd. Fel arfer, mae gwariant cyfalaf yn cael ei weld fel gwariant "unwaith ac am byth" ac mae'n arwain at adeiladu neu wella ein hasedau, fel ein heiddo er enghraifft.

Yn 2020/21, cymeradwyodd y Cyngor Raglen Gyfalaf o £17.050 miliwn ar gyfer gwasanaethau heblaw tai, a chymeradwyodd Raglen Gyfalaf o £20.255 miliwn ar gyfer y CRT (Cyfrif Refeniw Tai). Yn ychwanegol, cafodd ymrwymadau cyfalaf gwerth £12.109 miliwn eu dwyn ymlaen o 2019/20, sy'n dod a'r Rhaglen Gyfalaf ddiwygiedig ar gyfer gwasanaethau heblaw tai i gyfanswm o £22.336m.

Yn ystod y flwyddyn ariannol, ychwanegwyd gwerth £17.057 miliwn yn rhagor o Gynlluniau i'r rhaglen, a ariannir yn bennaf gan Grantiau Cyfalaf ychwanegol. Daw hyn â'r gyllideb gyfalaf ar gyfer 2020/21 i £58.425 miliwn.

Mae'r rhaglen wedi gwneud cynnydd cyson, gan gyflawni cyfradd gyflenwi o 56.7%, a disgwylir y cyflenwir gweddill y cynlluniau dros yr ychydig flynyddoedd nesaf. Mae rhai o'r prosiectau a gwblhawyd yn cynnwys gwariant o £1.5m ar yr Unedau Diwydiannol a agorwyd yn ddiweddar ym Mhenrhos, £232k ar Unedau Diwydiannol Llangefni, £2.3m ar y fflyd casglu gwastraff newydd, a £7.4m ar gaffael eiddo presennol a datblygu eiddo newydd ar gyfer ein Stoc Dai. Gwariwyd cyfuniad o £0.5m ar gynlluniau lliniaru llifogydd ym Miwmares a Phentraeth, ynghyd â £0.7m arall ar waith lliniaru llifogydd llai yn ein cymunedau, gwariwyd £1.6m ar waith ail-wynebu priffyrdd, £0.5m ar ddiogelwch ffyrdd, a £0.5m ar uwchraddio fflyd y Cyngor i gerbydau ecogyfeillgar mwy newydd. Gwariwyd £116k hefyd ar welliannau i Ystafell Ffitrwydd Plas Arthur, yn ogystal â £0.5m ar adeiladau modwlar newydd yn Ysgol y Tywyn ac Ysgol Esceifiog a ddefnyddir i ddarparu gofal plant i blant rhwng 2 ac 11 oed.

Arweiniodd hyn at gyfanswm gwariant o £33.129 miliwn, ychwanegwyd £21.227 miliwn tuag at werth asedau.

Casgliad

Yn gyffredinol, mewn blwyddyn o gryn newid ac ansicrwydd o ganlyniad i bandemig byd-eang Covid-19, roedd 2020/21 yn gymysg gyda llawer o dristwch yn nhermau'r niferoedd o bobl sydd wedi colli eu bywydau, ynghyd â'r effeithiau ar eu teuluoedd a'u ffrindiau o ganlyniad i Covid-19, ond hefyd cafwyd sawl stori dda o ran sut y daethom ni a'n cymunedau at ein gilydd i ymateb i'r pandemig.

Fel y mae bywyd yn dechrau dod yn fwy normal gyda chodi'r cyfyngiadau'n raddol ar draws Cymru, o ganlyniad i raglen frechu sydd wedi lleihau'r effeithiau ar ein gwasanaethau GIG, mae'n bwysig cofio na fydd bywyd yn dychwelyd i normal ar gyfer llawer o'n haelodau teulu, ffrindiau a chymdogion. Ein nod fydd helpu ein hynys i ddod at ei hun mor gyflym ag y bo modd, gan sicrhau ein bod yn teilwra ein gwasanaethau ac yn buddsoddi ynddynt i sicrhau y gallwn gyflawni'r nod hwn.

Yn y diwedd, bydd gallu dysgu gwersi yn sgil y pandemig hwn yn gam pwysig tuag at fynd i'r afael ag unrhyw argyfwng arall y byddwn efallai'n ei brofi rywbyrd eto yn y dyfodol.

Mae cydweithio â'n partneriaid yn ystod yr argyfwng hwn wedi cryfhau'r hyn yr ydym yn anelu at ei gyflawni ar y cyd, ac wedi dangos, trwy weithio gyda'n gilydd, bod modd i ni wella bywydau'r bobl o'n cwmpas ynghyd â'u diogelu.

Gwybodaeth Bellach

Am ragor o wybodaeth am unrhyw elfen o'r ddogfen hon neu os oes gennych sylwadau, cysylltwch â:

Adnoddau Dynol a Thrawsnewid

Cyngor Sir Ynys Môn

Swyddfeydd y Cyngor

Llangefni, Ynys Môn

LL77 7TW

Ffôn - 01248 752111

E-bost:—

CarysEdwards@ynysmon.gov.uk

GethinMorgan@ynysmon.gov.uk

Mae'r ddogfen hon ar gael yn Saesneg a gall fod ar gael ar ddisg neu mewn Braille. Mae hi ar gael ar wefan y Cyngor, ynghyd â Chynllun y Cyngor ar gyfer 2017-22:

<http://www.ynysmon.gov.uk/cynllunycyngor>

Ceir gwybodaeth bellach hefyd, fel a ganlyn: polisïau, cynlluniau a strategaethau a gyhoeddwyd gan y Cyngor, a gellir eu gweld yn: www.anglesey.gov.uk

Mae adroddiadau Archwilio ac Arolygon a gynhyrchwyd gan Reoleiddwyr y Cyngor ar gael o'u gwefannau unigol, fel a ganlyn:

- Swyddfa Archwilio Cymru: www.archwilio.cymru
- Arolygiaeth Gofal Cymru: <https://arolygiaethgofal.cymru>
- Estyn: www.estyn.llyw.cymru

Os nad oes gennych fynediad i'r rhyngwrwyd, neu os hoffech gael gafael ar ddogfen nad yw wedi ei rhestru uchod, cysylltwch â'r Cyngor trwy'r manylion cyswllt a welir ar frig y dudalen os gwelwch yn dda.

CYNGOR SIR YNYS MÔN

CYFARFOD:	Cyngor Sir
DYDDIAD:	26 Hydref 2021
TEITL:	Protocol Cyfarfodydd Aml-Leoliad (Hybrid)
ADRODDIAD GAN:	Lynn Ball, Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor / Swyddog Monitro
PWRPAS YR ADRODDIAD:	Mabwysiadu Protocol ar gyfer cynnal Cyfarfodydd Hybrid
SWYDDOG CYSWLLT:	Lynn Ball, Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor / Swyddog Monitro (est 2568) lbxcs@ynysmon.gov.uk

1. ARGYMHELLION

- 1.1. Mabwysiadu y ddogfen yn **Atodiad 1** o'r adroddiad hwn fel Protocol ar gyfer cynnal cyfarfodydd hybrid; a chaniatáu i swyddogion barhau â'r gwaith o ganfod datrysiadau technegol er mwyn gallu cynnal cyfarfodydd o'r fath.
- 1.2. Bod unrhyw newidiadau i'r Protocol, sydd y tu hwnt i awdurdod presennol y Swyddog Monitro o dan adran 3.5.3.6.6 yn y Cynllun Dirprwyo, yn cael eu gwneud gan y Swyddog Monitro, ond dim ond â chydysyniad penodol pob Arweinydd Grŵp. Bydd unrhyw newidiadau heb gydsyniad o'r fath yn cael eu cymeradwyo gan y Cyngor llawn yn gyntaf.
- 1.3. Tra bod y cyfyngiadau Covid yn dal i fod mewn grym, bydd unrhyw gyfarfodydd/sesiynau briffio a sesiynau hyfforddi/datblygu'n parhau i gael eu cynnal yn rhithiol.

2. CRYNODEB

- 2.1. Mae Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 yn cyflwyno gofyniad statudol i gynnal cyfarfodydd hybrid yn achos holl gyfarfodydd a phwyllgorau'r Cyngor. Bydd yr aelodau'n ymwybodol bod cyfarfodydd hybrid yn golygu cyfarfodydd lle mae rhai aelodau/swyddogion/y cyhoedd yn mynychu o bell ac eraill yn mynychu wyneb yn wyneb. Mae hyn yn rhan o agenda Llywodraeth Cymru ar gyfer moderneiddio Cynghorau ac nid mewn ymateb i Covid er, yn amlwg, am y tro bydd y cyfyngiadau Covid yn effeithio ar y modd y bydd cyfarfodydd hybrid yn gweithredu.
- 2.2. Mae'r ddogfen yn **Atodiad 1** yn cynnwys Protocol drafft sy'n nodi'r egwyddorion cyffredinol ynghylch sut y dylid cynnal cyfarfodydd hybrid ar yr adeg hon, pan fo cyfyngiadau Covid mewn grym o hyd a phan fo'r gofynion cadw pellter cymdeithasol yn golygu bod llai o gapasiti ar gael yn y Siambr/y Stafelloedd pwyllgor.

- 2.3. Mae'r ddogfen yn **Atodiad 1** yn Brothocol gweithredol sy'n debygol o gael ei adolygu, yn enwedig yn ystod y cyfnod hyfforddi, profi, peilota a chyn roi ar waith. Bydd rhaid ei adolygu hefyd unwaith y caiff y cyfyngiadau eu llacio/codi. I adlewyrchu'r ffaith bod y sefyllfa gyfredol yn "gyfnewidiol" ceisir awdurdod dirprwyedig er mwyn osgoi'r angen i'r Cyngor llawn ailedrych ar y Protocol yn ffurfiol yn achos pob newid/diwygiad.
- 2.4. Unwaith y caiff yr holl gyfyngiadau eu codi, mae'r Ddeddf yn ei gwneud hi'n ofynnol i'r Cyngor roi'r opsiwn i unrhyw/pob aelod fynychu rhai cyfarfodydd/pob cyfarfod o bell; os ydynt yn dymuno gwneud hynny. Ni ellir mynnu bod aelodau'n mynychu'r cyfarfodydd hyn yn gorfforol. Fe all aelodau fynnu mynychu o bell.
- 2.5. Dylid nodi hefyd bod y Protocol yn dibynnu ar Ganllawiau Interim Llywodraeth Cymru ar Gyfarfodydd Aml-leoliad (cyhoeddwyd 4^{ydd} Awst 2021) felly, er nad yw'n debygol y bydd unrhyw newid sylweddol i'r Canllawiau terfynol, fe all effeithio ar sylwedd y Protocol drafft.

3. CEFNDIR

- 3.1. Yn dilyn y clo cyntaf, ym mis Mawrth 2020, cyflwynodd Lywodraeth Cymru Reoliadau Awdurdodau Lleol (Coronafeirws) (Cyfarfodydd); er mwyn galluogi i Gynghorau gynnal cyfarfodydd rhithiol yn hytrach na chyfarfodydd wyneb yn wyneb.
- 3.2. Darparwyd cymorth a hyfforddiant gan y Gwasanaeth TG a'r Gwasanaethau Democrataidd er mwyn galluogi i aelodau a swyddogion fynychu cyfarfodydd yn rhithiol a pharhau â'r broses ddemocrataidd, i'r fath raddau ag oedd yn bosibl dan y cyfyngiadau. Mae holl gyfarfodydd a phwyllgorau'r Cyngor sydd yn agored i'r cyhoedd yn cael eu ffrydio'n fyw i'w gwyllo gan y cyhoedd ac mae recordiadau'n cael eu huwch lwytho wedi i gyfarfodydd ddod i ben.
- 3.3. O dan y Ddeddf, o'r 1af o Fai 2021 mae'n ofynnol i bob Cyngor gynnig datrysiad hybrid yn ystod pob un o'i gyfarfodydd a'i bwyllgorau. Er bod y gofyniad hwn bellach mewn grym, mae ei weithrediad yn ddarostyngedig i'r cyfyngiadau Covid. Er mwyn galluogi'r Cyngor i ddarparu datrysiad hybrid, mae gwaith yn mynd rhagddo gan y Gwasanaeth TG a'r Gwasanaethau Democrataidd i adnabod, caffael, profi, peilota a gweithredu'r systemau ar gyfer hwyluso cyfarfodydd hybrid, a'u gwe-ffrydio a'u cyfieithu. Mae cynllun yn cael ei ddatblygu ar hyn o bryd ynghyd ag amserlen. Wedi hynny'r bwriad yw profi'r system yn drylwyr cyn cyflwyno cyfarfodydd hybrid yn ffurfiol cyn gynted â phosibl yn 2022. Byddwn yn datblygu modiwl hyfforddi a rhaglen beilota. Bydd y trefniant newydd yn rhoi pwysau ychwanegol ar gadeiryddion pwyllgorau a bydd hyfforddiant penodol ar gael ar gyfer yr aelodau a effeithir.
- 3.4. Awgrymir bod ein bod yn canolbwyntio'n hadnoddau a'n capasiti ar gyfarfodydd/pwyllgorau'r Cyngor a, tra bo cyfyngiadau Covid yn dal i fod mewn grym, bod sesiynau briffio/cyfarfodydd anffurfiol a sesiynau hyfforddi/datblygu'n parhau i gael eu cynnal yn rhithiol. Mae'n fwriad cynnig y gweithgareddau hyn fel cyfarfodydd hybrid, unwaith y bydd gennym y capasiti i wneud hynny.

- 3.5. Bwriad y Protocol drafft yw darparu cyfarwyddyd i aelodau, swyddogion a'r cyhoedd ar y broses a ddilynir gan y Cyngor wrth gynnal cyfarfodydd hybrid tra bo cyfyngiadau Covid yn dal i fod mewn grym. Diogelu iechyd a lles aelodau/swyddogion yw'r brif flaenoriaeth ac mae'r Canllawiau cyfredol gan Lywodraeth Cymru'n awgrymu y dylai pobl weithio o'r cartref lle bo modd. Yn ogystal â hyn mae'n ofynnol cadw pellter cymdeithasol o hyd ac felly bydd llai o gapasiti o lawer yn yr ystafelloedd cyfarfod. Mae'r uchafswm a ganiateir hefyd yn cynnwys staff cynnal o'r Gwasanaethau Democrataidd, un neu ddau uwch swyddog o bosibl, ac felly mae hyn yn lleihau nifer y seddi sydd ar gael i aelodau.
- 3.6. Ni fydd fersiwn terfynol o'r Protocol drafft ar gael hyd nes y bydd wedi cael ei weithredu a'i brofi a hyd nes y bydd ffactorau penodol wedi cael eu hystyried megis sut y dylai aelodau ddangos eu bod yn dymuno siarad, pleidleisio ayb.

CYNGOR SIR YNYS MÔN

PROTOCOL AR GYFER CYNNAL CYFARFODYDD CYNGOR / PWYLLGOR HYBRID

1. PWRPAS Y PROTOCOL HWN

- 1.1 Pwrpas y Protocol hwn yw darparu cyfarwyddyd i aelodau, ynglŷn â'r prosesau i'w dilyn wrth gynnal cyfarfodydd y Cyngor/pwyllgorau ar ffurf hybrid.
- 1.2 Mae cyfarfodydd hybrid yn cyfuno cyfarfodydd wyneb yn wyneb, a chyfarfodydd rhithiol, gyda rhai aelodau'n bresennol yn Siambr/ystafell bwyllgor y Cyngor ac eraill yn ymuno o bell.
- 1.3 Mae cyfarfodydd hybrid yn ofyniad statudol erbyn hyn ac mae gan yr aelodau'r hawl i fynychu o bell.
- 1.4 Mae'n ofyniad statudol, yn ystod cyfarfodydd hybrid, bod yr holl gyfranogwyr yn gallu gweld a chlywed ei gilydd a bod cyfleusterau cyfieithu ar y pryd ar gael.
- 1.5 O ganlyniad i'r cyfyngiadau Covid, dim ond nifer gyfyngedig o bobl gaiff fod yn bresennol, o bryd i'w gilydd, yn y Siambr/ystafelloedd pwyllgor yn unol â'r uchafswm diogel a nodwyd yn asesiadau risg y Cyngor.

2. EGWYDDORION CYFFREDINOL

- 2.1 Y sail statudol ar gyfer cyflwyno cyfarfodydd hybrid yw Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021, a diwygiwyd Cyfansoddiad y Cyngor yn unol â'r ddeddfwriaeth.
- 2.2 Am y tro bydd rhaid ystyried cyfarfodydd hybrid/presenoldeb wyneb yn wyneb gan aelodau, y cyhoedd a'r wasg ochr yn ochr â threfniadau'r Cyngor ar gyfer cael mynediad i adeiladau, y rheolau cadw pellter cymdeithasol, y disgwyliad bod pobl yn gweithio o'r cartref lle bynnag y bo hynny'n bosibl, ac unrhyw gyfyngiadau eraill a fydd mewn grym o bryd i'w gilydd.
- 2.3 I sicrhau bod gan y cyhoedd a'r wasg fynediad i gyfarfodydd cyhoeddus y Cyngor, ac i sicrhau tryloywder yn y broses o wneud penderfyniadau, bydd y cyfarfodydd yn dal i gael eu ffrydio'n fyw ar y pryd. Caiff recordiadau hefyd eu huwch lwytho ar

wefan y Cyngor fel cofnod cyhoeddus a bydd recordiadau ar gael i'w gwyllo am chwe mis o ddyddiad y cyfarfod.

- 2.4 Cymeradwyir cofnodion ac eitemau i'w nodi drwy eu cadarnhau yn ystod y cyfarfod. Mae hyn yn golygu y derbynnir eu bod yn gywir oni bai bod gwrthwynebiad penodol.
- 2.5 Cynhelir pob pleidlais arall drwy system bleidleisio a fydd ar gael i'r holl aelodau sydd yn bresennol yn y cyfarfod, boed hynny o bell drwy Zoom, neu wyneb yn wyneb.
- 2.6 Cyhoeddir y canlyniadau pleidleisio, o blaid, yn erbyn ac ymatal, gan y cadeirydd cyn symud ymlaen i'r eitem busnes nesaf.
- 2.7 Mae'r Protocol hwn wedi ei danategu gan yr egwyddorion sylfaenol y dylid ymddwyn yn unol â'r Cod Ymddygiad i Aelodau a chynnal uniondeb a diogelwch unrhyw wybodaeth eithriedig/gyfrinachol.
- 2.8 Yn olaf, gan gydnabod y cyfyngiadau, amcan y Cyngor yw sicrhau bod cyfarfodydd hybrid mor debyg â phosibl i arferion blaenorol y Cyngor a byddant yn dilyn y rheolau arferol yn y Cyfansoddiad, lle bo modd. Mae'r Aelodau eisoes wedi mabwysiadu'r Protocol ar gyfer Cyfarfodydd o Bell sy'n nodi addasiadau addas lle bo angen.

3. PROTOCOL AR GYFER CYFARFODYDD HYBRID

- 3.1 Bydd y Cyngor yn cynnal cyfarfodydd hybrid drwy ddefnyddio'r cyfleusterau sydd ar gael yn Siambr y Cyngor a'r ystafelloedd pwyllgor, i alluogi i bobl fynychu cyfarfodydd a phwyllgorau'r Cyngor o bell neu wyneb yn wyneb.
- 3.2 Caniateir i aelodau gael mynediad i'r Siambr/ystafelloedd pwyllgor, o bryd i'w gilydd, drwy ddilyn y mesurau diogelwch sydd ar waith i gefnogi mynediad a defnydd diogel.
- 3.3 Cyn unrhyw gyfarfod, bydd y Gwasanaethau Democrataidd yn sicrhau bod pob aelod, swyddogion perthnasol a chyfranogwyr eraill wedi cael gwahoddiad i ymuno â'r cyfarfod a'u bod yn deall sut i ymuno â'r cyfarfod yn ddigidol.
- 3.4 Am y tro, cynhelir yr holl gyfarfodydd Cyngor a phwyllgor yn y Siambr; er y bydd y cyfleusterau newydd ar gael yn yr ystafelloedd pwyllgor, yn barod i'w defnyddio unwaith y bydd y cyfyngiadau Covid wedi'u codi. Penderfynwyd defnyddio Siambr y Cyngor er mwyn galluogi i'r holl aelodau pwyllgor fynychu wyneb yn wyneb os ydynt

yn dymuno gwneud hynny; er bod gan bob aelod yr hawl i fynychu o bell os ydi hynny'n well ganddynt. Fodd bynnag, dim ond nifer gyfyngedig gaiff fynychu cyfarfodydd y Cyngor gan fod yr asesiad risg dim ond yn caniatáu uchafswm o 20 aelod yn y Siambr ar y tro. Cyfyngir nifer y swyddogion er mwyn caniatáu digon o le i unrhyw aelodau sy'n dymuno bod yn bresennol.

- 3.5 O safbwynt cyfarfodydd y Cyngor bydd rhaid i'r Arweinwyr Grŵp benderfynu, gyda'u haelodau, pwy sy'n ffafrio mynychu unrhyw gyfarfod wyneb yn wyneb. Bydd rhaid i'r Arweinwyr Grŵp hysbysu staff y Gwasanaethau Democrataidd i sicrhau y glynir yn llym wrth y niferoedd a ganiateir.
- 3.6 Defnyddir y meini prawf canlynol ar gyfer dyrannu seddi yn ystod cyfarfodydd y Cyngor :-
- Y Cadeirydd/Is-gadeirydd (i'w cynnwys fel rhan o gwota'r grwpiau os ydynt yn dewis mynychu wyneb yn wyneb)
 - Y Swyddog Gwasanaethau Democrataidd
 - Yr uwch swyddog arweiniol
 - O safbwynt aelodau eraill o'r Cyngor defnyddir cydbwysedd gwleidyddol yn seiliedig ar y niferoedd a ganiateir yn unol ag unrhyw asesiad risg cyfredol, nifer yr aelodau Cyngor sy'n dymuno mynychu wyneb yn wyneb a chydbwysedd cyffredinol y Cyngor.
- 3.7 Os oes cworwm, bydd unrhyw gyfarfod yn mynd rhagddo, hyd yn oed os oes unrhyw aelodau heb lwyddo i gysylltu. Os bydd aelod yn cyrraedd yn hwyr, dylent roi gwybod i'r cadeirydd ar unwaith a gwneud sylwadau a phleidleisio ar eitemau agenda cyflawn yn unig. Gellir gwneud hyn drwy'r cyfleuster sgwrsio (chat) ar Zoom.
- 3.8 Wrth fynychu o bell, rhaid i'r aelodau sicrhau eu bod yn aros ar-lein drwy gydol y drafodaeth, a'r bleidlais, er mwyn cynnal gonestrwydd y broses o wneud penderfyniadau a lleihau'r siawns o her gyfreithiol i unrhyw benderfyniad. Os oes rhaid i aelod adael y cyfarfod dros dro, dylent sicrhau bod y fideo wedi'i ddiffodd ac anfon neges drwy'r cyfleuster sgwrsio yn Zoom e.e. "Rhaid i mi adael am 5 munud" a "Dwi'n ôl". Mae hyn yn efelychu'r sefyllfa yn Siambr y Cyngor neu'r ystafelloedd pwyllgor pan fydd y Swyddog Gwasanaethau Democrataidd yn nodi gweithgarwch o'r fath.
- 3.9 Wrth fynychu o bell, rhaid i aelodau ac unrhyw gyfranogwyr sicrhau bod yr ystafell y maent ynddi yn ddiogel, bod y drws i'r ystafell ar gau ac nad oes dim byd yn ymyrryd ar y cyfarfod gan ei bod hi'n bwysig sicrhau rhywfaint o ffurfioldeb yn ystod cyfarfodydd. Cynghorir aelodau i eistedd y tu ôl i gefndir niwtral neu ddefnyddio cefndir 'corfforaethol' addas.

- 3.10 Wrth fynychu o bell, fe ddylai aelodau fod ar eu pen eu hunain. Ni chaniateir i unrhyw un arall fod yn bresennol yn yr ystafell y mae'r aelod yn ymuno â'r cyfarfod ohoni.
- 3.11 Pe byddai aelod yn datgan budd personol neu ragfarnus mewn perthynas ag eitem benodol ar yr agenda, er mwyn cydymffurfio â'r Cod Ymddygiad ar gyfer yr Aelodau byddant yn cael eu tynnu o'r cyfarfod gan y Swyddog Gwasanaethau Democrataidd a'u rhoi yn yr 'ystafell aros' yn ystod yr eitem berthnasol. Mae gan y Swyddog Gwasanaethau Democrataidd hefyd yr hawl i dynnu eraill sydd yn bresennol, megis siaradwyr cyhoeddus, neu aelodau'r cyhoedd o'r cyfarfod wedi i'r aelodau bleidleisio i symud i sesiwn caeedig i drafod busnes eithriedig. Pe byddai aelod sy'n bresennol yn y cnaud yn datgan budd personol neu ragfarnus, disgwylir iddynt adael yr ystafell yn ystod yr eitem; yn unol â'r drefn arferol.
- 3.12 Yn ystod y cyfarfod, os nad yw'r aelod yn siarad, gofynnir iddo ef/hi sicrhau bod y microffon wedi'i ddiffodd a'i droi ymlaen unwaith y byd y cadeirydd yn gwahodd yr aelod i siarad. Gofynnir i aelodau osgoi rhoi'r sain yn rhy uchel, eistedd yn rhy agos i'r microffon, bod â dyfeisiadau electronig eraill ar agor yn ystod y cyfarfod neu symud papurau wrth y microffon, gan y gall yn achosi sŵn, a chreu problemau i'r cadeirydd a'r aelodau eraill. Anogir aelodau'r Cyngor/pwyllgor i gadw eu camerâu ymlaen drwy'r amser er mwyn i'r cyhoedd eu gweld drwy gydol y trafodaethau a'r pleidleisio. Fodd bynnag, os ydi'r cyswllt yn wael, derbynnir y bydd yn rhaid i'r aelod ddiffodd y ffrwd fideo.
- 3.13 Disgwylir i'r cyngor chwarae rhan hanfodol wrth sicrhau trefn wrth gynnal unrhyw gyfarfod/pwyllgor o'r Cyngor. Caiff cadeiryddion eu cefnogi'n llawn gan y Swyddog Gwasanaethau Democrataidd, swyddog arweiniol y cyfarfod, i alluogi'r cadeirydd i gynnal y cyfarfod yn unol â'r Rheolau Trefniadol (Rhan 4.1 yng Nghyfansoddiad y Cyngor) ac egwyddorion y Protocol hwn.
- 3.14 Ar ddechrau'r cyfarfod, bydd y cadeirydd yn sicrhau bod y system yn caniatáu i bawb gymryd rhan. Bydd y cadeirydd hefyd yn:
- cyflwyno'i hun, aelodau'r Cyngor/pwyllgor, swyddogion sydd yn bresennol ac unrhyw gyfranogwyr eraill, er mwyn sicrhau bod y rheiny sydd yn gwylio neu'n gwrando yn deall y gwahanol rolau a chyfrifoldebau.
 - atgoffa ynghylch trefniadau'r cyfarfod (yn cynnwys materion technegol)
- 3.15 Oherwydd natur cyfarfodydd hybrid, bydd y cadeirydd yn defnyddio'i r(h)yddid llwyr wrth benderfynu ym mha drefn y caiff yr aelodau gyfle i gyfrannu i'r drafodaeth ar unrhyw eitem. Bydd y cadeirydd yn sicrhau bod pob aelod yn cael cyfle i gyfrannu i'r cyfarfod, yn unol â'r Rheolau Trefniadol.

- 3.16 Bydd y cadeirydd yn caniatáu i swyddogion siarad, os ydynt yn dangos eu bod yn dymuno gwneud hynny.
- 3.17 Mewn perthynas ag adroddiadau eithriedig, gofynnir i aelodau bleidleisio ar weithredu'r eithriad yn gyntaf. Os caniateir eithrio adroddiad, yna rhaid i'r aelodau sicrhau eu bod yn glynu'n llym wrth baragraffau 3.10 a 3.11 uchod. Bydd y ddolen fyw ar gyfer y cyhoedd yn dod i ben cyn i'r eitem gychwyn ac mae'n bosib y bydd bwlch yn y cyfarfod i sicrhau nad ydi'r eitem yn cael ei recordio. Bydd rhaid i unigolion heb ganiatâd i fod yn bresennol yn ystod yr eitem adael y Siambr/ystafell bwyllgor, a byddant yn cael eu tynnu o'r cyfarfod rhithiol gan y Swyddog Gwasanaethau Democrataidd. Ni chaiff yr un aelod ffilmio, dynnu llun na gwneud recordiad sain yn ystod unrhyw ran o'r cyfarfod sy'n berthnasol i'r busnes eithriedig.
- 3.18 Os bydd unrhyw aelod yn colli cysylltiad wrth ymuno o bell, a bod hynny'n golygu nad oes cworwm, bydd yn rhaid i'r cadeirydd aros tan y gellir ailgysylltu â'r aelod, os yw hynny'n bosibl. Os nad yw hynny'n bosibl yna ni fydd y cyfarfod â chworwm ac felly bydd rhaid ei ohirio tan ddyddiad arall.
- 3.19 Bydd y Gwasanaethau Democrataidd yn cysylltu â siaradwyr cyhoeddus cyn y cyfarfod, er mwyn gweld a ydynt yn dymuno mynychu wyneb yn wyneb neu o bell. Bydd yn rhai sydd yn ymuno o bell yn cael dolen i ymuno â'r cyfarfod. Gwahoddir siaradwyr cyhoeddus i ymuno â chyfarfod pan fyddant yn yr 'ystafell aros' ond bydd rhaid iddynt ddiffodd y microffon hyd nes y'i gwahoddir i siarad gan y cadeirydd. Bydd y cadeirydd yn gwahodd pob siaradwr i ddechrau eu cyflwyniad ar yr adeg briodol. Dylid dilyn Protocol Siarad Cyhoeddus y Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion, ynghyd â Phrotocol Siarad Cyhoeddus y Pwyllgor Sgriwtini, fel y bo'n briodol.
- 3.20 Ni fydd y wasg yn derbyn gwahoddiad i fynychu cyfarfodydd gan fod pob cyfarfod cyhoeddus yn cael ei ffrydio'n fyw erbyn hyn. Dyma fesur dros dro hyd nes y bydd y cyfyngiadau Covid wedi'u codi a bryd hynny caniateir i'r wasg a'r cyhoedd fynychu yn unol â'r drefn arferol.

CYNGOR SIR YNYS MON	
CYFARFOD:	PWYLLGOR GWASANAETHAU DEMOCRATAIDD
DYDDIAD:	19/10/2021
TEITL YR ADRODDIAD :	Adolygiad o Etholaethau Seneddol
ADRODDIAD GAN :	Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd
SWYDDOG CYSWLLT:	Huw Jones
PWRPAS YR ADRODDIAD :	Adrodd ar yr argymhellion

1.0 Rhagarweiniad

- 1.1 Yn gynharach eleni cyhoeddodd Comisiwn Ffiniau i Gymru dechrau'r broses adolygiad 2023 o etholaethau seneddol yn unol â darpariaethau Deddf Etholaethau Seneddol 1986.
- Bellach fe gyhoeddwyd cynigion cychwynnol ar gyfer ymgynghoriad. Mae'r cyfnod ymgynghori yn dod i ben ar 3 Tachwedd.

Ar hyn o bryd mae 40 etholaeth seneddol yng Nghymru ac mae'r cynigion yn awgrymu gostwng hyn i 32 etholaeth. Nid oes newid etholaeth i Ynys Môn ac argymhelliad i newid enw'r etholaeth. Mae copi o adroddiad y Comisiwn Ffiniau i'w weld yn linc yma: <https://comffin-cymru.gov.uk/adolygiadau/09-21/arolwg-seneddol-2023-cynigion-cychwynnol? ga=2.67986324.486883237.1633682094-1323517810.1633682094>

Mi fydd Aelodau yn ymwybodol bod y Cyngor wedi cyflwyno achos dros gadw etholaeth Ynys Môn yn 2017 fel rhan o'r adolygiad diwethaf.

2.0 Argymhelliad

- 2.1 Croesawu nad oes unrhyw newidiadau i etholaeth Ynys Môn fel y nodir yn yr ymgynghoriad ac argymell hyn i'r Cyngor Sir.

Huw Jones
Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd
06/10/2021

This page is intentionally left blank